

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

Research Article /Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

Women's Visibility In General Elections Held Between 2011-2023 In Türkiye

Türkiye’de 2011-2023 Yılları Arasında Gerçekleşen Genel Seçimlerde Kadın Görünürlüğü

Metehan Bekleviş* - Alparslan İkiel**

Abstract: Women’s rights movements in Türkiye began in the late period of the Ottoman Empire. During this era, women secured a range of gains, including the formalisation of marriage, equal inheritance rights, access to education, and the right to work. Turkish women obtained political rights gradually: they gained the right to vote in elections in 1930 and the right to stand for office in 1934. In the 1935 general election, women gained parliamentary representation for the first time. Yet women’s representation remained highly limited, accounting for only 4.5 per cent of the legislature in 1935. In subsequent years, the picture became more adverse and women’s share of parliamentary seats declined. The proportion of women MPs reached in 1935 was not attained again until the 1999 general election. From that point onwards, women’s representation in parliament increased gradually. By 2023, this proportion had risen to 19.8 per cent. In this respect, Türkiye remains below the global average of 26.5 per cent. When the averages across the 27 member states of the European Union are considered, the proportion of women MPs stands at 33.4 per cent. The purpose of this study is to examine gender inequality across the last five general elections. For this purpose, data were compiled from the Supreme Election Council of Türkiye (YSK) and the Grand National Assembly of Türkiye (TBMM), and the research was designed as a descriptive and comparative study based on secondary data. The analysis examines the gender distribution of those who became entitled to parliamentary seats as a result of general elections in Türkiye. The study focuses in particular on disparities between women’s candidacy rates and the proportion of elected women MPs across five general elections held between 2011 and 2023. The findings identify consistent proportional differences between female candidates and elected women. Specifically, the share of women on candidate lists for general elections is higher than the share of women who ultimately enter parliament. Based on these results, the study offers recommendations to increase women’s representation and to promote gender equality in parliament, rather than sustaining a male dominated structure.

Keywords: Gender Equality, Women, Representation, General Elections, Disadvantage

* Corresponding Author: Lect. Dr. Bilecik Şeyh Edebali University, Vocational School of Gölpazarı, Management and Organization

Sorumlu Yazar: Öğr. Gör. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Gölpazarı Meslek Yüksek Okulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9184-0851>

metehan.beklevish@bilecik.edu.tr

** Lect., Bilecik Şeyh Edebali University, Distance Education Application and Research Center

Öğr. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5725-6168>

alparslan.ikiel@bilecik.edu.tr

Cite as/ Atıf: Bekleviş, M. & İkiel, A. (2026). Women's visibility in general elections held between 2011-2023 in Türkiye / Türkiye’de 2011-2023 yılları arasında gerçekleşen genel seçimlerde kadın görünürlüğü. *Turkish Studies – Economics, Finance, Politics* 21(Ö1), 595-652. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.90494>

Received/Geliş: 10 April/Nisan 2026

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

Öz: Türkiye’deki kadın haklarına yönelik hareketler Osmanlı İmparatorluğu’nun son döneminde başlamıştır. Bu dönemde kadınlar evliliğin resmîyete kavuşması, eşit miras, eğitim hakkı, çalışma hakkı vb. kazanımlar elde etmişlerdir. Türk kadını siyasal haklarını ise kademeli olarak 1930 yılında seçimlerde oy verme, 1934 yılında ise seçilme hakkı olarak elde etmiştir. 1935 yılında gerçekleşen genel seçimlerde Türk kadını ilk defa Mecliste temsil imkânı bulmuştur. 1935 yılı genel seçimlerinde kadınlar oldukça sınırlı bir temsiliyet hakkı elde etmiş olup Meclisin sadece %4,5’ini oluşturmuşlardır. Devam eden yıllarda kadınlar için tablo daha vahim bir hal almış ve kadınların Meclisteki koltuk oranları azalmıştır. 1935 yılındaki kadın milletvekili oranı ancak 1999 yılında gerçekleşen genel seçimler sonucunda yakalanmıştır. Bu tarihten itibaren Meclisteki kadın oranı yavaş yavaş artış göstermiştir. 2023 yılında ise bu oran %19,8’dir. Türkiye bu bakımdan dünya ortalaması olan %26,5 oranının altında kalmaktadır. Avrupa Birliği’ni oluşturan 27 ülkenin ortalamalarına bakıldığında ise kadın milletvekili oranı %33,4’tür. Araştırmanın amacı son beş genel seçimde cinsiyet eşitsizliğini incelemektir. Araştırma için Yüksek Seçim Kurulu (YSK) ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne (TBMM) ait veriler derlenmiş olup ikincil veriye dayalı betimsel ve karşılaştırmalı bir araştırma deseninde kurgulanmıştır. Yapılan çalışmada Türkiye’de gerçekleşen genel seçimler sonucunda milletvekili olmaya hak kazananların cinsiyet dağılımları incelenmiştir. Çalışmanın odak noktası ise 2011-2023 yılları arasında gerçekleşen 5 genel seçimde kadın aday oranları ve seçilen kadın milletvekili oranlarındaki farklılıklardır. Yapılan incelemede aday kadın ve seçilen kadın arasında oransal olarak farklılıklar tespit edilmiştir. Genel seçimler için oluşturulan aday listelerindeki kadın oranları, seçilen kadın milletvekili oranlarından daha yüksektir. Çalışma sonucunda, kadınların daha fazla temsil hakkı elde edebilmesi ve Mecliste erkek egemen yapı yerine cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet Eşitliği, Kadın, Temsiliyet, Genel Seçimler, Dezavantaj

Structured Abstract

Women's rights in Turkish political life have developed gradually, with early progress concentrated in education and family life and political rights consolidated during the 1930s. Yet women's parliamentary representation remained highly limited for decades: after women first entered the Turkish Grand National Assembly (TBMM) in 1935, representation stayed very low until it returned to its early level only in the 1999 general election, and the TBMM largely preserved a male dominated structure through this period. Since the 2000s, women's representation has increased gradually, influenced in part by legal reforms aligned with international conventions. Despite this gradual improvement, Türkiye continues to fall behind international benchmarks. In 2023, women held 19.8 percent of TBMM seats, which is below the global average (26.5 percent) and below the average across the 27 European Union member states (33.4 percent). Against this background, the aim of this study is to examine the development of women's political representation in Türkiye between 2011 and 2023 by comparing women's presence on parliamentary candidate lists with their representation among elected MPs. This study approaches women's political representation not only through the share of women elected, but also through women's visibility in candidate lists and the mechanisms that produce a persistent difference between candidacy and election outcomes.

The study was conducted using data from the Supreme Election Council (YSK) and the Grand National Assembly of Türkiye (TBMM) and was designed as a descriptive and comparative study based on secondary data analysis. It provides a comparative, gender-based analysis of parliamentary candidate lists and elected TBMM members across five general elections held between 12 June 2011 and 14 May 2023. Election data were compiled from official statistics published by the YSK, beginning with the earliest available general election bulletin of 12 June 2011 and covering the subsequent four general elections. The analysis focuses on changes across election periods and differences between women's representation on candidate lists and their representation among elected members of parliament. The systematically reported election statistics were used to document trends in women's candidacy and election rates and to identify the election periods, political parties, and electoral contexts in which disparities were most pronounced.

Across all five elections, women's candidacy rates are consistently higher than women's election rates, indicating that visibility on candidate lists does not translate proportionally into parliamentary representation. Table based comparisons show both improvement and persistence of the gap. In 2011, women constituted 20.7 percent of candidates and 14.4 percent of elected MPs; in June 2015, 27.6 percent of candidates and 17.8 percent of elected MPs; in November 2015, 23.7 percent of candidates and 16.6 percent of elected MPs; in 2018, 20.7 percent of candidates and 17.4 percent of elected MPs; and in 2023, 25.1 percent of candidates and 19.8 percent of elected MPs. The findings also indicate that women's representation varies across parties and ideological blocs. Women's candidacy remains low across many parties regardless of electoral success, but left leaning parties tend to be more inclusive than right leaning parties in placing women in competitive positions.

The central pattern emerging from the five election cycles is not merely underrepresentation, but a systematic conversion problem: women appear on candidate lists at higher rates than they appear among elected MPs, and this discrepancy is primarily linked to list placement. In other words, descriptive gains in candidacy do not automatically produce proportional gains in seats when nomination practices concentrate women in lower, less electable ranks. The broader political context reinforces the interpretation that the barrier is structural rather than episodic. Women remain disadvantaged across multiple political indicators beyond parliamentary outcomes. For example, among 17 members of the Council of Ministers, only one is a woman; and women's representation in local executive offices is also extremely limited, with 35 women mayors (3.49 percent) in 2019 and 61 (6.09 percent) in 2024. These figures are consistent with the claim that political power in Türkiye is organised through persistent male dominance that operates across levels of governance, not only within national legislative elections.

Geographic patterns further suggest an uneven distribution of women's representation. In successive elections, many provinces elected only male deputies: 43 provinces in 2011, 39 in June 2015, 45 in November 2015, 34 in 2018, and 32 in 2023. Such outcomes indicate that even when overall national percentages rise, women's representation can remain absent in substantial parts of the country, limiting the inclusiveness of representation and reinforcing the perception that parliamentary politics is socially and symbolically male coded. Finally, the international comparison highlights the scale of the gap. While women's parliamentary representation has increased since the early 2000s, Türkiye's 2023 level (19.8 percent) remains below global

and EU averages, implying that incremental change has not been sufficient to converge with broader international trends.

This study demonstrates that women's political representation in Türkiye between 2011 and 2023 is characterised by gradual improvement in seat share alongside a persistent gap between candidacy and election. The evidence points to nomination and list ranking mechanisms as the most immediate explanation: women are present on ballots but are disproportionately placed in positions with lower probabilities of election, including weak access to first rank candidacies. Accordingly, the study's policy direction emphasises reforms that target not only candidate quotas but also winnable placements. Although some parties apply gender quotas, top list ranks remain predominantly male, so women should be nominated in leading positions and such placement rules should be secured within party statutes or broader legal frameworks. In addition, to reduce territorial exclusion, at least one female candidate should be nominated in every province to support gender inclusive representation. The study also recommends strengthening women's participation in party leadership (for instance through co chairing models), expanding party based training programmes for women's political engagement, and advancing a more inclusive representative system in which disadvantaged groups beyond women are also fairly represented.

Keywords: Gender Equality, Women, Representation, General Elections, Disadvantage

ملخص منظم

تطورت حقوق المرأة في الحياة السياسية التركية بشكل تدريجي، حيث تركز التقدم المبكر في مجالي التعليم والحياة الأسرية، بينما تم ترسيخ الحقوق السياسية خلال ثلاثينيات القرن العشرين. ومع ذلك، ظل تمثيل المرأة في البرلمان محدوداً للغاية لعقود: بعد دخول النساء لأول مرة في عام 1935، ظل التمثيل منخفضاً جداً حتى عاد إلى مستواه الأولي فقط في الانتخابات (TBMM) مرة إلى الجمعية الوطنية الكبرى التركية العامة لعام 1999، وحافظت الجمعية الوطنية الكبرى التركية إلى حد كبير على هيكل يهيمن عليه الرجال خلال هذه الفترة. ومنذ العقد الأول من القرن الحادي والعشرين، ازداد تمثيل المرأة تدريجياً، متأثراً جزئياً بالإصلاحات القانونية التي تتماشى مع الاتفاقيات الدولية. وعلى الرغم من هذا التحسن التدريجي، لا تزال تركيا متخلفة عن المعايير الدولية. ففي عام 2023، شغلت النساء 19.8 في المائة من مقاعد الجمعية الوطنية وهو ما يقل عن المتوسط العالمي (26.5 في المائة) وعن المتوسط في الدول الـ 27 الأعضاء في الاتحاد الأوروبي (TBMM) الكبرى التركية. في ظل هذه الخلفية، تهدف هذه الدراسة إلى تحليل تطور التمثيل السياسي للمرأة في تركيا بين عامي 2011 و2023 من (في المائة 33.4) خلال مقارنة حضور المرأة في قوائم المرشحين البرلمانيين بتمثيلها بين النواب المنتخبين. تتناول هذه الدراسة التمثيل السياسي للمرأة ليس فقط من خلال نسبة النساء المنتخبات، بل أيضاً من خلال ظهور المرأة في قوائم المرشحين والآليات التي تؤدي إلى وجود فارق مستمر بين الترشيح ونتائج الانتخابات.

وصُممت (TBMM) والجمعية الوطنية الكبرى لتركيا (YSK) أجريت الدراسة باستخدام بيانات المجلس الأعلى للانتخابات كدراسة وصفية ومقارنة تستند إلى تحليل البيانات الثانوية. وتجري الدراسة تحليلاً مقارناً قائماً على النوع الاجتماعي لقوائم المرشحين للبرلمان والأعضاء المنتخبين في الجمعية الوطنية الكبرى لتركيا عبر خمس انتخابات عامة أجريت بين 12 يونيو 2011 و14 مايو 2023. جُمعت بدءاً من أقدم نشرة متاحة للانتخابات العامة (YSK) البيانات الانتخابية من الإحصاءات الرسمية التي نشرها المجلس الأعلى للانتخابات الصادرة في 12 يونيو 2011، وامتداداً إلى الانتخابات العامة الأربع اللاحقة. ويركز التحليل على التغيرات عبر الفترات الانتخابية والاختلافات بين تمثيل النساء في قوائم المرشحين وتمثيلهن بين الأعضاء المنتخبين في البرلمان. واستُخدمت الإحصاءات الانتخابية المنشورة بصورة منهجية لتوثيق الاتجاهات في معدلات ترشح النساء وانتخابهن، وتحديد الفترات الانتخابية والأحزاب والسياقات الانتخابية التي كانت فيها أوجه التفاوت أكثر وضوحاً.

وعبر جميع الانتخابات الخمس، كانت معدلات ترشح النساء أعلى باستمرار من معدلات انتخابهن، مما يشير إلى أن ظهورهن في قوائم المرشحين لا يترجم بشكل متناسب إلى تمثيل برلماني. تُظهر المقارنات الجدولية تحسناً واستمراراً للفجوة في أن واحد. ففي عام 2011 شكلت النساء 20.7 في المائة من المرشحين و14.4 في المائة من النواب المنتخبين؛ وفي يونيو 2015، شكلن 27.6 في المائة من المرشحين و17.8 في المائة من النواب المنتخبين؛ وفي نوفمبر 2015، شكلت النساء 23.7 في المائة من المرشحات و16.6 في المائة من النواب المنتخبين؛ وفي عام 2018، شكلت النساء 20.7 في المائة من المرشحات و17.4 في المائة من النواب المنتخبين؛ وفي عام 2023، شكلت النساء 25.1 في المائة من المرشحات و19.8 في المائة من النواب المنتخبين. وتشير النتائج أيضاً إلى أن تمثيل النساء يختلف باختلاف الأحزاب والكتل الأيديولوجية. لا يزال ترشح النساء منخفضاً في العديد من الأحزاب بغض النظر عن النجاح الانتخابي، لكن الأحزاب ذات الميول اليسارية تميل إلى أن تكون أكثر شمولية من الأحزاب ذات الميول اليمينية في وضع النساء في مراكز تنافسية.

والنمط الرئيسي الذي يبرز من الدورات الانتخابية الخمس ليس مجرد نقص في التمثيل، بل مشكلة تحويل منهجية: تظهر النساء في قوائم المرشحين بنسب أعلى من ظهورهن بين النواب المنتخبين، ويرتبط هذا التباين في المقام الأول بترتيبهن في القوائم. بعبارة أخرى، فإن المكاسب الوصفية في الترشيح لا تؤدي تلقائياً إلى مكاسب متناسبة في المقاعد عندما تركز ممارسات الترشيح على وضع النساء في مراكز أدنى وأقل قابلية للفوز. ويُعزز السياق السياسي الأوسع نطاقاً التفسير القائل بأن العائق هيكلي وليس عرضياً. لا تزال النساء محرومات عبر مؤشرات سياسية متعددة تتجاوز النتائج البرلمانية. على سبيل المثال، من بين 17 عضواً في مجلس الوزراء، هناك امرأة واحدة فقط؛ كما أن تمثيل النساء في المناصب التنفيذية المحلية محدود للغاية، حيث بلغ عدد رئيسات البلديات 35 امرأة (3.49 في المائة) في عام 2019 و61 (6.09 في المائة)

في عام 2024. وتتوافق هذه الأرقام مع الادعاء بأن السلطة السياسية في تركيا تنظم من خلال هيمنة ذكورية مستمرة تعمل عبر مستويات الحكم المختلفة، وليس فقط في إطار الانتخابات التشريعية الوطنية.

كما تشير الأنماط الجغرافية إلى توزيع غير متكافئ لتمثيل النساء. ففي الانتخابات المتتالية، انتخبت العديد من المحافظات نواباً من الرجال فقط: 43 محافظة في عام 2011، و 39 في يونيو 2015، و 45 في نوفمبر 2015، و 34 في عام 2018، و 32 في عام 2023. وتشير هذه النتائج إلى أنه حتى عندما ترتفع النسب المئوية الإجمالية على الصعيد الوطني، قد يظل تمثيل النساء غائباً في أجزاء كبيرة من البلاد، مما يحد من شمولية التمثيل ويعزز التصور بأن السياسة البرلمانية مرمرية اجتماعياً ورمزياً على أنها ذكورية. وأخيراً، تسلط المقارنة الدولية الضوء على حجم الفجوة. ففي حين زاد تمثيل المرأة في البرلمان منذ أوائل العقد الأول من القرن الحادي والعشرين، لا يزال مستوى تركيا في عام أقل من المتوسطات العالمية ومتوسطات الاتحاد الأوروبي، مما يعني أن التغيير التدريجي لم يكن كافياً للتوافق مع (في المائة 19.8) 2023 الاتجاهات الدولية الأوسع نطاقاً.

تُظهر هذه الدراسة أن التمثيل السياسي للمرأة في تركيا بين عامي 2011 و 2023 يتسم بتحسين تدريجي في حصة المقاعد إلى جانب فجوة مستمرة بين الترشيح والانتخاب. وتشير الأدلة إلى أن آليات الترشيح وترتيب القوائم هي التفسير الأكثر إلحاحاً: فالنساء موجودات على بطاقات الاقتراع، لكنهن يُوضعن بشكل غير متناسب في مراكز ذات احتمالات أقل للفوز بالانتخابات، بما في ذلك ضعف فرصهن في الحصول على ترشيحات في المرتبة الأولى. وبناءً على ذلك، يركز التوجه السياسي للدراسة على الإصلاحات التي تستهدف ليس فقط حصص المرشحين بل أيضاً المراكز التي يمكن الفوز بها. وعلى الرغم من أن بعض الأحزاب تطبق حصصاً جنسانية، إلا أن المراكز العليا في القوائم لا تزال في الغالب من نصيب الرجال؛ لذا ينبغي ترشيح النساء في المناصب القيادية، وينبغي تكريس قواعد الترشيح هذه في لوائح الأحزاب أو الأطر القانونية الأوسع نطاقاً. بالإضافة إلى ذلك، وللحد من الاستبعاد الإقليمي، ينبغي ترشيح مرشحة واحدة على الأقل في كل محافظة لدعم التمثيل الشامل للجنسين. كما توصي الدراسة بتعزيز مشاركة المرأة في قيادة الأحزاب (على سبيل المثال من خلال نماذج الرئاسة المشتركة)، وتوسيع نطاق برامج التدريب الحزبية لتعزيز المشاركة السياسية للمرأة، ودفع نظام تمثيلي أكثر شمولاً يتم فيه تمثيل الفئات المحرومة الأخرى، بخلاف النساء، تمثيلاً عادلاً.

الكلمات المفتاحية: المساواة بين الجنسين، المرأة، التمثيل، الانتخابات العامة، الحرمان

Résumé Structuré

Les droits des femmes dans la vie politique turque se sont développés progressivement, les premières avancées se concentrant dans les domaines de l'éducation et de la vie familiale, tandis que les droits politiques se sont consolidés au cours des années 1930. Pourtant, la représentation parlementaire des femmes est restée très limitée pendant des décennies : après leur entrée à la Grande Assemblée nationale turque (TBMM) en 1935, cette représentation est restée très faible jusqu'à ce qu'elle retrouve son niveau initial lors des élections législatives de 1999, la TBMM ayant largement conservé une structure dominée par les hommes tout au long de cette période. Depuis les années 2000, la représentation des femmes a augmenté progressivement, en partie sous l'influence de réformes juridiques alignées sur les conventions internationales. Malgré cette amélioration progressive, la Turquie reste en deçà des références internationales. En 2023, les femmes occupaient 19,8 % des sièges de la TBMM, ce qui est inférieur à la moyenne mondiale (26,5 %) et à la moyenne des 27 États membres de l'Union européenne (33,4 %). Dans ce contexte, l'objectif de cette étude est d'examiner l'évolution de la représentation politique des femmes en Turquie entre 2011 et 2023 en comparant la présence des femmes sur les listes de candidats aux élections législatives avec leur représentation parmi les députés élus. Cette étude aborde la représentation politique des femmes non seulement à travers la proportion de femmes élues, mais aussi à travers leur visibilité sur les listes de candidats et les mécanismes qui génèrent un écart persistant entre les candidatures et les résultats électoraux.

L'étude a été menée à partir de données provenant du Conseil électoral suprême (YSK) et de la Grande Assemblée nationale de Turquie (TBMM), et a été conçue comme une étude descriptive et comparative fondée sur l'analyse de données secondaires. Elle procède à une analyse comparative, sous l'angle du genre, des listes de candidats aux élections législatives et des membres élus à la TBMM lors des cinq élections législatives tenues entre le 12 juin 2011 et le 14 mai 2023. Les données électorales ont été compilées à partir des statistiques officielles publiées par le Conseil électoral suprême (YSK), en commençant par le premier bulletin électoral général de l'YSK disponible, daté du 12 juin 2011, et en couvrant les quatre élections législatives suivantes. L'analyse se concentre sur les évolutions d'une élection à l'autre ainsi que sur les différences entre la présence des femmes sur les listes de candidats et leur représentation parmi les membres élus. Les statistiques électorales publiées de manière systématique ont été utilisées pour documenter les tendances relatives aux taux de candidature et d'élection des femmes et pour identifier les périodes électorales, les partis politiques et les contextes électoraux dans lesquels les disparités sont les plus marquées.

Sur l'ensemble des cinq élections, les taux de candidature des femmes sont systématiquement supérieurs à leurs taux d'élection, ce qui indique que la visibilité sur les listes électorales ne se traduit pas proportionnellement par une représentation parlementaire. Les comparaisons sous forme de tableaux montrent à la fois une amélioration et la persistance de l'écart. En 2011, les femmes représentaient 20,7 % des candidats et 14,4 % des députés élus ; en juin 2015, 27,6 % des candidats et 17,8 % des députés élus ; en novembre 2015, 23,7 % des candidats et 16,6 % des députés élus ; en 2018, 20,7 % des candidats et 17,4 % des députés élus ; et en 2023, 25,1 % des candidats et 19,8 % des députés élus. Les résultats indiquent également que la représentation des femmes varie selon les partis et les blocs idéologiques. Le nombre de candidates reste faible dans de nombreux partis, quel que soit leur succès électoral, mais les partis de gauche ont tendance à se montrer plus inclusifs que ceux de droite lorsqu'il s'agit de placer des femmes à des postes compétitifs.

La tendance principale qui se dégage de ces cinq cycles électoraux n'est pas simplement une sous-représentation, mais un problème systématique de conversion : les femmes figurent sur les listes électorales à un taux plus élevé que celui observé parmi les députés élus, et cet écart est principalement lié à leur placement sur les listes. En d'autres termes, les progrès descriptifs en matière de candidatures ne se traduisent pas automatiquement par des gains proportionnels en sièges lorsque les pratiques de désignation concentrent les femmes dans les rangs inférieurs, moins éligibles. Le contexte politique plus large renforce l'interprétation selon laquelle l'obstacle est structurel plutôt qu'épisodique. Les femmes restent défavorisées selon de multiples indicateurs politiques, au-delà des résultats parlementaires. Par exemple, parmi les 17 membres du Conseil des ministres, une seule est une femme ; et la représentation des femmes aux postes exécutifs locaux est également extrêmement limitée, avec 35 femmes maires (3,49 %) en 2019 et 61 (6,09 %) en 2024. Ces chiffres corroborent l'affirmation selon laquelle le pouvoir politique en Turquie s'organise selon une domination masculine persistante qui s'exerce à tous les niveaux de gouvernance, et pas seulement lors des élections législatives nationales.

Les tendances géographiques suggèrent en outre une répartition inégale de la représentation des femmes. Lors d'élections successives, de nombreuses provinces n'ont élu que des députés masculins : 43 provinces en 2011, 39 en juin 2015, 45 en novembre 2015, 34 en 2018 et 32 en 2023. Ces résultats indiquent que même lorsque les pourcentages nationaux globaux augmentent, la représentation des femmes peut rester inexistante dans des parties importantes du pays, ce qui limite le caractère inclusif de la représentation et renforce la perception selon laquelle la politique parlementaire est, socialement et symboliquement, codée comme masculine. Enfin, la comparaison internationale met en évidence l'ampleur de l'écart. Bien que la représentation parlementaire des femmes ait augmenté depuis le début des années 2000, le niveau atteint par la Turquie en 2023 (19,8 %) reste inférieur aux moyennes mondiales et de l'Union européenne, ce qui implique que les progrès progressifs n'ont pas été suffisants pour s'aligner sur les tendances internationales plus générales.

Cette étude démontre que la représentation politique des femmes en Turquie entre 2011 et 2023 se caractérise par une amélioration progressive de leur part de sièges, parallèlement à un écart persistant entre les candidatures et les élus. Les données indiquent que les mécanismes de désignation des candidats et de classement sur les listes constituent l'explication la plus immédiate : les femmes figurent sur les bulletins de vote, mais sont placées de manière disproportionnée à des positions offrant de faibles chances d'être élues, notamment en raison d'un accès limité aux premières places sur les listes. En conséquence, les recommandations politiques de l'étude mettent l'accent sur des réformes visant non seulement les quotas de candidates, mais aussi l'attribution de places éligibles. Bien que certains partis appliquent des quotas de genre, les premières places sur les listes restent majoritairement occupées par des hommes ; il convient donc de désigner des femmes à des postes de premier plan et d'ancrer ces règles d'attribution dans les statuts des partis ou dans des cadres juridiques plus larges. En outre, afin de réduire l'exclusion territoriale, au moins une candidate devrait être désignée dans chaque province pour favoriser une représentation inclusive en matière de genre. L'étude recommande également de renforcer la participation des femmes à la direction des partis (par exemple via des modèles de coprésidence), d'étendre les programmes de formation proposés par les partis pour favoriser l'engagement politique des femmes, et de promouvoir un système représentatif plus inclusif dans lequel les groupes défavorisés, au-delà des femmes, soient également représentés de manière équitable.

Mots-clés : Égalité entre les sexes, Femmes, Représentation, Élections législatives, Désavantage

Resumen Estructurado

Los derechos de las mujeres en la vida política turca se han desarrollado de forma gradual, con avances iniciales centrados en la educación y la vida familiar, y con la consolidación de los derechos políticos durante la década de 1930. Sin embargo, la representación parlamentaria de las mujeres siguió siendo muy limitada durante décadas: tras la entrada de las primeras mujeres en la Gran Asamblea Nacional de Turquía (TBMM) en 1935, la representación se mantuvo muy baja hasta que volvió a alcanzar su nivel inicial únicamente en las elecciones generales de 1999, y la TBMM conservó en gran medida una estructura dominada por los hombres a lo largo de este período. Desde la década de 2000, la representación de las mujeres ha aumentado gradualmente, influida en parte por reformas legales alineadas con los convenios internacionales. A pesar de esta mejora gradual, Turquía sigue estando por debajo de los parámetros internacionales. En 2023, las mujeres ocupaban el 19,8 % de los escaños de la TBMM, lo que está por debajo de la media mundial (26,5 %) y de la media de los 27 Estados miembros de la Unión Europea (33,4 %). En este contexto, el objetivo de este estudio es examinar la evolución de la representación política de las mujeres en Turquía entre 2011 y 2023, comparando la presencia de las mujeres en las listas de candidatos parlamentarios con su representación entre los diputados elegidos. Este estudio aborda la representación política de las mujeres no solo a través de la proporción de mujeres elegidas, sino también a través de la visibilidad de las mujeres en las listas de candidatos y de los mecanismos que generan una diferencia persistente entre la candidatura y los resultados electorales.

El estudio se llevó a cabo utilizando datos de la Junta Electoral Suprema (YSK) y de la Gran Asamblea Nacional de Turquía (TBMM), y se diseñó como un estudio descriptivo y comparativo basado en el análisis de datos secundarios. El estudio realiza un análisis comparativo, desde una perspectiva de género, de las listas de candidatos al Parlamento y de los miembros electos de la TBMM en las cinco elecciones generales celebradas entre el 12 de junio de 2011 y el 14 de mayo de 2023. Los datos electorales se recopilaron a partir de las estadísticas oficiales publicadas por la Junta Electoral Suprema (YSK), comenzando por el primer boletín electoral general disponible de la YSK, correspondiente al 12 de junio de 2011, y abarcando las cuatro elecciones generales posteriores. El análisis se centra en los cambios entre los distintos períodos electorales y en las diferencias entre la presencia de las mujeres en las listas de candidatos y su representación entre los miembros electos. Las estadísticas electorales publicadas de forma sistemática se utilizaron para documentar las tendencias en las tasas de candidatura y elección de las mujeres y para identificar los períodos electorales, los partidos políticos y los contextos electorales en los que las disparidades fueron más pronunciadas.

En las cinco elecciones, las tasas de candidatura de las mujeres son sistemáticamente superiores a las tasas de elección, lo que indica que la visibilidad en las listas de candidatos no se traduce proporcionalmente en representación parlamentaria. Las comparaciones basadas en tablas muestran tanto una mejora como la persistencia de la brecha. En 2011, las mujeres constituían el 20,7 % de los candidatos y el 14,4 % de los diputados elegidos; en junio de 2015, el 27,6 % de los candidatos y el 17,8 % de los diputados elegidos; en noviembre de 2015, el 23,7 % de los candidatos y el 16,6 % de los diputados elegidos; en 2018, el 20,7 % de los candidatos y el 17,4 % de los diputados elegidos; y en 2023, el 25,1 % de los candidatos y el 19,8 % de los diputados elegidos. Los resultados también indican que la representación de las mujeres varía según los partidos y los bloques ideológicos. La candidatura de las mujeres sigue siendo baja en muchos partidos, independientemente del éxito electoral, pero los partidos de izquierdas tienden a ser más inclusivos que los de derechas a la hora de situar a las mujeres en puestos competitivos.

La tendencia principal que se desprende de los cinco ciclos electorales no es meramente una infrarrepresentación, sino un problema sistemático de conversión: las mujeres aparecen en las listas de candidatos en proporciones más elevadas de lo que lo hacen entre los diputados elegidos, y esta discrepancia está vinculada principalmente a la posición en la lista. En otras palabras, el aumento descriptivo de las candidaturas no se traduce automáticamente en un aumento proporcional de escaños cuando las prácticas de nominación concentran a las mujeres en puestos inferiores y con menos posibilidades de ser elegidas. El contexto político más amplio refuerza la interpretación de que la barrera es estructural y no puntual. Las mujeres siguen en desventaja en múltiples indicadores políticos más allá de los resultados parlamentarios. Por ejemplo, de los 17 miembros del Consejo de Ministros, solo uno es mujer; y la representación de las mujeres en los cargos ejecutivos locales también es extremadamente limitada, con 35 alcaldesas (3,49 %) en 2019 y 61 (6,09 %) en 2024. Estas cifras concuerdan con la afirmación de que el poder político en Turquía se organiza a través de un dominio masculino persistente que opera en todos los niveles de gobernanza, no solo en el marco de las elecciones legislativas nacionales.

Los patrones geográficos sugieren, además, una distribución desigual de la representación femenina. En sucesivas elecciones, muchas provincias eligieron únicamente diputados varones: 43 provincias en 2011, 39 en junio de 2015, 45 en noviembre de 2015, 34 en 2018 y 32 en 2023. Estos resultados indican que, incluso cuando aumentan los porcentajes nacionales generales, la representación femenina puede seguir estando ausente en partes sustanciales del país, lo que limita el carácter inclusivo de la representación y refuerza la percepción de que la política parlamentaria está social y simbólicamente codificada como masculina. Por último, la comparación internacional pone de relieve la magnitud de la brecha. Si bien la representación parlamentaria de las mujeres ha aumentado desde principios de la década de 2000, el nivel de Turquía en 2023 (19,8 %) sigue estando por debajo de las medias mundiales y de la UE, lo que implica que el cambio gradual no ha sido suficiente para converger con las tendencias internacionales más amplias.

Este estudio demuestra que la representación política de las mujeres en Turquía entre 2011 y 2023 se caracteriza por una mejora gradual en la proporción de escaños, junto con una brecha persistente entre la candidatura y la elección. Los datos apuntan a los mecanismos de nominación y de ordenación en las listas como la explicación más inmediata: las mujeres están presentes en las papeletas, pero se las sitúa de manera desproporcionada en posiciones con menores probabilidades de ser elegidas, lo que incluye un acceso limitado a las candidaturas en primer lugar. En consecuencia, las recomendaciones políticas del estudio hacen hincapié en reformas que se centren no solo en las cuotas de candidatas, sino también en las posiciones con posibilidades reales de victoria. Aunque algunos partidos aplican cuotas de género, los primeros puestos de las listas siguen estando ocupados predominantemente por hombres, por lo que las mujeres deberían ser nominadas en posiciones de liderazgo y dichas normas de asignación deberían garantizarse en los estatutos de los partidos o en marcos jurídicos más amplios. Además, para reducir la exclusión territorial, debería nominarse al menos una candidata en cada provincia con el fin de fomentar una representación inclusiva en materia de género. El estudio recomienda asimismo reforzar la participación de las mujeres en la dirección de los partidos (por ejemplo, mediante modelos de copresidencia), ampliar los programas de formación de los partidos para la participación política de las mujeres y promover un sistema representativo más inclusivo en el que los grupos desfavorecidos, más allá de las mujeres, también estén representados de manera equitativa.

Palabras clave: Igualdad de género, Mujeres, Representación, Elecciones generales, Desfavorecimiento

结构化摘要

土耳其政治生活中妇女权利的发展是一个渐进的过程，早期的进展主要集中在教育和家庭生活领域，而政治权利则在20世纪30年代得到巩固。然而，数十年来，女性在议会中的代表性始终极为有限：自1935年女性首次进入土耳其大国民议会（TBMM）以来，其代表比例一直维持在极低水平，直至1999年大选才恢复到早期水平；在此期间，土耳其大国民议会基本上保持着男性主导的结构。自2000年代以来，在符合国际公约的法律改革部分推动下，女性代表比例逐渐增加。尽管有所改善，土耳其仍落后于国际标准。2023年，女性在土耳其大国民议会（TBMM）中所占席位比例为19.8%，低于全球平均水平（26.5%），也低于欧盟27个成员国的平均水平（33.4%）。在此背景下，本研究旨在通过比较议会候选人名单中女性的比例与其在当选议员中的代表比例，考察2011年至2023年间土耳其女性政治代表权的发展情况。本研究不仅从当选女性的比例来探讨女性政治代表权，还关注女性在候选人名单中的可见度，以及导致候选资格与当选结果之间存在持续差异的机制。

本研究采用土耳其最高选举委员会（YSK）和土耳其大国民议会（TBMM）的数据，设计为基于二手数据分析的描述性与比较性研究。研究对2011年6月12日至2023年5月14日期间举行的五次大选中的议会候选人名单及当选的TBMM议员进行了基于性别的比较分析。选举数据汇编自最高选举委员会（YSK）发布的官方统计数据，始于现存最早的YSK大选公报（2011年6月12日），并涵盖了随后的四次大选。分析重点关注不同选举时期之间的变化，以及女性在候选人名单中的代表性与其在当选议员中的代表性之间的差异。系统发布的选举统计数据被用于呈现女性参选率和当选率的变化趋势，并识别性别差距最为显著的选举时期、政党和选举背景。

在全部五次选举中，女性参选率始终高于当选率，这表明候选人名单上的可见度并未按比例转化为议会代表权。基于表格的比较显示，这一差距既有所缩小，又依然存在。2011年，女性候选

人占20.7%，当选议员占14.4%；2015年6月，女性候选人占27.6%，当选议员占17.8%；2015年11月，女性候选人占23.7%，当选议员占16.6%；2018年，女性候选人占20.7%，当选议员占17.4%；2023年，女性候选人占25.1%，当选议员占19.8%。研究结果还表明，女性代表比例在各政党和意识形态阵营之间存在差异。无论选举结果如何，许多政党中女性候选人的比例仍然较低，但在将女性安排在竞争性席位方面，左翼政党往往比右翼政党更具包容性。

从这五个选举周期中显现出的核心模式不仅是女性代表性不足，更是一个系统性的转化问题：女性在候选人名单中的比例高于当选议员中的比例，而这种差异主要与名单排序有关。换言之，当提名实践将女性集中在排名较低、当选可能性较小的位置时，候选人数量上的描述性增长并不会自动带来席位比例的相应增长。更广泛的政治背景进一步印证了这一观点：障碍是结构性的，而非偶发的。除了议会选举结果外，在多项政治指标上，女性仍处于不利地位。例如，在17名部长理事会成员中，仅有一名女性；女性在地方行政机构中的代表性也极为有限，2019年有35名女性市长（占3.49%），2024年则为61名（占6.09%）。这些数据印证了以下观点：土耳其的政治权力体系通过持续的男性主导地位来运作，这种主导地位贯穿于各个治理层面，而不仅仅局限于国家立法选举。

地域分布模式进一步表明女性代表比例存在不均衡现象。在历次选举中，许多省份仅选举出男性议员：2011年有43个省，2015年6月有39个省，2015年11月有45个省，2018年有34个省，2023年有32个省。这些结果表明，即使全国总体比例有所上升，该国相当大一部分地区仍可能缺乏女性代表，这限制了代表制的包容性，并强化了议会政治在社会和象征层面上具有男性色彩的认知。最后，国际比较凸显了这一差距的规模。尽管自2000年代初以来女性议会代表比例有所上升，但土耳其2023年的水平（19.8%）仍低于全球和欧盟平均水平，这表明渐进式变革尚不足以使其与更广泛的国际趋势接轨。

本研究表明，2011年至2023年间，土耳其女性的政治代表性呈现出席位份额逐步提高，但候选资格与当选结果之间仍存在持续差距的特点。证据表明，提名和名单排序机制是这一现象最直接的解释：女性虽出现在选票上，但被不成比例地安排在当选概率较低的位置，包括难以获得第一顺位候选人资格。因此，本研究的政策建议强调，改革不仅应针对候选人配额，还应着眼于确保女性获得有胜算的席位。尽管部分政党实施了性别配额，但名单前列席位仍以男性为主，因此应提名女性担任领先职位，并将此类席位安排规则写入政党章程或更广泛的法律框架中。此外，为减少地域性排斥，每个省至少应提名一名女性候选人，以支持性别包容性代表。该研究还建议加强女性在政党领导层的参与（例如通过联合主席模式），扩大以政党为基础的女性政治参与培训项目，并推进更具包容性的代表制度，使女性以外的其他弱势群体也能获得公平的代表权。

关键词： 性别平等、女性、代表权、大选、弱势群体

Структурированное Резюме

Права женщин в политической жизни Турции развивались постепенно: первые успехи были достигнуты в сфере образования и семейной жизни, а политические права были закреплены в 1930-е годы. Тем не менее представительство женщин в парламенте на протяжении десятилетий оставалось крайне ограниченным: после того как в 1935 году женщины впервые вошли в состав Великого национального собрания Турции (ТВММ), их доля оставалась очень низкой и вернулась к первоначальному уровню лишь на всеобщих выборах 1999 года, при этом на протяжении всего этого периода в ТВММ в основном сохранялась структура, в которой доминировали мужчины. С 2000-х годов представительство женщин постепенно увеличивается, что отчасти обусловлено правовыми реформами, приведенными в соответствие с международными конвенциями. Несмотря на это постепенное улучшение, Турция по-прежнему отстает от международных стандартов. В 2023 году женщины занимали 19,8 процента мест в ТВММ, что ниже среднего показателя по миру (26,5 процента) и ниже среднего показателя по 27 государствам-членам Европейского союза (33,4 процента). На этом фоне целью данного исследования является анализ динамики политического представительства женщин в Турции в период с 2011 по 2023 год путем сравнения присутствия женщин в списках кандидатов в парламент с их долей среди избранных депутатов. В данном исследовании к вопросу политического представительства женщин подходят не только через призму доли избранных женщин,

но и через призму их видимости в списках кандидатов, а также механизмов, приводящих к устойчивому разрыву между результатами выдвижения кандидатур и итогами выборов.

Исследование проводилось с использованием данных Верховного избирательного совета Турции (YSK) и Великого национального собрания Турции (TBMM) и было разработано как описательное и сравнительное исследование, основанное на анализе вторичных данных. В рамках исследования проводится сравнительный гендерный анализ списков кандидатов в депутаты и избранных членов TBMM по результатам пяти всеобщих выборов, состоявшихся в период с 12 июня 2011 года по 14 мая 2023 года. Данные о выборах были собраны на основе официальной статистики, опубликованной Верховным избирательным советом (YSK), начиная с самого раннего доступного бюллетеня YSK по всеобщим выборам от 12 июня 2011 года и охватывая последующие четыре всеобщих выборов. Анализ сосредоточен на изменениях между различными избирательными периодами, а также на различиях между представленностью женщин в списках кандидатов и их представленностью среди избранных членов парламента. Систематически публикуемые статистические данные о выборах использовались для выявления тенденций в показателях выдвижения и избрания женщин, а также для определения избирательных периодов, политических партий и электоральных контекстов, в которых гендерные различия были наиболее выражены.

На всех пяти выборах доля женщин среди кандидатов неизменно превышала долю избранных женщин, что свидетельствует о том, что их присутствие в списках кандидатов не приводит к пропорциональному увеличению представительства в парламенте. Сравнение данных в табличном виде показывает как улучшение ситуации, так и сохранение разрыва. В 2011 году женщины составляли 20,7 процента кандидатов и 14,4 процента избранных депутатов; в июне 2015 года — 27,6 процента кандидатов и 17,8 процента избранных депутатов; в ноябре 2015 года — 23,7 % кандидатов и 16,6 % избранных депутатов; в 2018 году — 20,7 % кандидатов и 17,4 % избранных депутатов; а в 2023 году — 25,1 % кандидатов и 19,8 % избранных депутатов. Результаты исследования также показывают, что представленность женщин варьируется в зависимости от партий и идеологических блоков. Доля женщин-кандидатов остается низкой во многих партиях независимо от их успехов на выборах, однако левые партии, как правило, демонстрируют большую инклюзивность, чем правые, при выдвижении женщин на конкурентные позиции.

Основная закономерность, выявившаяся по итогам пяти избирательных циклов, заключается не просто в недопредставленности, а в систематической проблеме «конверсии»: доля женщин в списках кандидатов выше, чем доля избранных депутатов, и это несоответствие в первую очередь связано с их размещением в списках. Иными словами, количественный рост числа кандидаток не приводит автоматически к пропорциональному увеличению числа занятых ими мест, если при выдвижении кандидатов женщины в основном сосредоточены в нижних, менее перспективных с точки зрения избрания позициях. Более широкий политический контекст подтверждает интерпретацию, согласно которой данное препятствие носит структурный, а не эпизодический характер. Женщины по-прежнему находятся в невыгодном положении по многим политическим показателям, выходящим за рамки результатов парламентских выборов. Например, среди 17 членов Совета министров только одна женщина; представительство женщин в местных исполнительных органах также крайне ограничено: в 2019 году было 35 женщин-мэров (3,49 процента), а в 2024 году — 61 (6,09 процента). Эти цифры подтверждают утверждение о том, что политическая власть в Турции организована на основе устойчивого доминирования мужчин, которое проявляется на всех уровнях управления, а не только в ходе национальных парламентских выборов.

Географические тенденции также указывают на неравномерное распределение представительства женщин. На последовательных выборах во многих провинциях избирались исключительно депутаты-мужчины: в 43 провинциях в 2011 году, в 39 — в июне 2015 года, в 45 — в ноябре 2015 года, в 34 — в 2018 году и в 32 — в 2023 году. Такие результаты свидетельствуют о том, что даже при росте общенациональных показателей доля женщин в парламенте может оставаться нулевой в значительной части страны, что ограничивает инклюзивность представительства и укрепляет представление о том, что парламентская политика социально и символически кодирована как мужская сфера. Наконец, международное сравнение подчеркивает масштаб этого разрыва. Хотя представительство женщин в парламенте увеличилось с начала 2000-х годов, уровень Турции в 2023 году (19,8 процента) по-прежнему остается ниже средних показателей по миру и по ЕС, что

свидетельствует о том, что постепенных изменений оказалось недостаточно для сближения с более широкими международными тенденциями.

Данное исследование показывает, что политическое представительство женщин в Турции в период с 2011 по 2023 год характеризуется постепенным увеличением доли мест в парламенте на фоне сохраняющегося разрыва между выдвижением кандидатур и избранием. Имеющиеся данные указывают на механизмы выдвижения кандидатов и формирования списков как на наиболее непосредственную причину: женщины присутствуют в избирательных бюллетенях, но непропорционально часто занимают позиции с более низкой вероятностью избрания, в том числе имеют ограниченный доступ к первым местам в списках. Соответственно, в рекомендациях исследования делается акцент на реформах, направленных не только на введение квот на кандидатов, но и на обеспечение мест, дающих реальные шансы на избрание. Хотя некоторые партии применяют гендерные квоты, первые места в списках по-прежнему преимущественно занимают мужчины, поэтому женщин следует выдвигать на лидирующие позиции, а такие правила размещения кандидатов должны быть закреплены в уставах партий или в более широких правовых рамках. Кроме того, для сокращения территориальной изоляции в каждой провинции следует выдвигать по крайней мере одну женщину-кандидата в целях поддержки гендерно-инклюзивного представительства. В исследовании также рекомендуется укреплять участие женщин в партийном руководстве (например, посредством моделей совместного председательства), расширять партийные программы подготовки для политического вовлечения женщин и продвигать более инклюзивную систему представительства, в которой справедливо представлены не только женщины, но и другие уязвимые группы населения.

Ключевые слова: гендерное равенство, женщины, представительство, всеобщие выборы, уязвимость

संरचित सारांश

तुर्की के राजनीतिक जीवन में महिलाओं के अधिकार धीरे-धीरे विकसित हुए हैं, जिसमें शुरुआती प्रगति शिक्षा और पारिवारिक जीवन में केंद्रित थी और 1930 के दशक के दौरान राजनीतिक अधिकारों को सुदृढ़ किया गया।

फिर भी, दशकों तक महिलाओं का संसदीय प्रतिनिधित्व अत्यधिक सीमित रहा: 1935 में जब महिलाएं पहली बार तुर्की की ग्रैंड नेशनल असेंबली (TBMM) में आईं, तब से प्रतिनिधित्व बहुत कम रहा, और यह 1999 के आम चुनाव में ही अपने शुरुआती स्तर पर लौटा, तथा इस अवधि के दौरान TBMM ने काफी हद तक पुरुष प्रधान संरचना को बनाए रखा। 2000 के दशक से, महिलाओं के प्रतिनिधित्व में धीरे-धीरे वृद्धि हुई है, जो आंशिक रूप से अंतर्राष्ट्रीय सम्मेलनों के अनुरूप कानूनी सुधारों से प्रभावित है। इस क्रमिक सुधार के बावजूद, तुर्की अंतरराष्ट्रीय मानदंडों से पीछे बना हुआ है। 2023 में, महिलाओं के पास टीबीएमएम की 19.8 प्रतिशत सीटें थीं, जो वैश्विक औसत (26.5 प्रतिशत) और 27 यूरोपीय संघ के सदस्य देशों के औसत (33.4 प्रतिशत) से कम है। इस पृष्ठभूमि में, इस अध्ययन का उद्देश्य 2011 और 2023 के बीच तुर्की में महिलाओं के राजनीतिक प्रतिनिधित्व के विकास की जांच करना है, जिसमें संसदीय उम्मीदवार सूचियों में महिलाओं की उपस्थिति की तुलना निर्वाचित सांसदों में उनके प्रतिनिधित्व से की गई है। यह अध्ययन महिलाओं के राजनीतिक प्रतिनिधित्व को न केवल चुनी गई महिलाओं के हिस्से के माध्यम से, बल्कि उम्मीदवार सूचियों में महिलाओं की दृश्यता और उन तंत्रों के माध्यम से भी देखता है जो उम्मीदवारी और चुनाव परिणामों के बीच एक स्थायी अंतर पैदा करते हैं।

यह अध्ययन सर्वोच्च चुनाव बोर्ड (YSK) और तुर्की की महान राष्ट्रीय सभा (TBMM) के आंकड़ों का उपयोग करके किया गया था और इसे द्वितीयक डेटा विश्लेषण पर आधारित एक वर्णनात्मक और तुलनात्मक अध्ययन के रूप में तैयार किया गया था। यह अध्ययन 12 जून 2011 और 14 मई 2023 के बीच आयोजित पाँच आम चुनावों में संसदीय उम्मीदवार सूचियों और निर्वाचित TBMM सदस्यों का लिंग के आधार पर तुलनात्मक विश्लेषण करता है। निर्वाचन डेटा सर्वोच्च चुनाव बोर्ड (YSK) द्वारा प्रकाशित आधिकारिक आँकड़ों से संकलित किया गया था, जिसकी शुरुआत उपलब्ध सबसे पुराने YSK आम चुनाव बुलेटिन, दिनांक 12 जून 2011, से की गई और इसमें बाद के चार आम चुनावों को भी शामिल किया गया। विश्लेषण विभिन्न चुनाव अवधियों में हुए परिवर्तनों तथा उम्मीदवार सूचियों में महिलाओं के प्रतिनिधित्व और निर्वाचित सांसदों में उनके प्रतिनिधित्व के बीच के अंतर पर केंद्रित है। व्यवस्थित रूप से प्रकाशित चुनावी आँकड़ों का उपयोग महिलाओं की उम्मीदवारी और निर्वाचित होने की दरों में प्रवृत्तियों को दर्ज करने तथा उन चुनाव अवधियों,

राजनीतिक दलों और चुनावी संदर्भों की पहचान करने के लिए किया गया है जहाँ लैंगिक असमानताएँ सबसे अधिक स्पष्ट थीं।

सभी पांच चुनावों में, महिलाओं की उम्मीदवारी दरें लगातार महिलाओं की जीत की दरों से अधिक हैं, जो यह दर्शाता है कि उम्मीदवारों की सूचियों पर दृश्यता आनुपातिक रूप से संसदीय प्रतिनिधित्व में नहीं बदलती है।

तालिका-आधारित तुलनाएँ इस अंतर में सुधार और इसकी निरंतरता दोनों को दर्शाती हैं। 2011 में, महिलाएँ उम्मीदवारों का 20.7 प्रतिशत और निर्वाचित सांसदों का 14.4 प्रतिशत थीं; जून 2015 में, उम्मीदवारों का 27.6 प्रतिशत और निर्वाचित सांसदों का 17.8 प्रतिशत; नवंबर 2015 में, 23.7 प्रतिशत उम्मीदवार और 16.6 प्रतिशत निर्वाचित सांसद; 2018 में, 20.7 प्रतिशत उम्मीदवार और 17.4 प्रतिशत निर्वाचित सांसद; और 2023 में, 25.1 प्रतिशत उम्मीदवार और 19.8 प्रतिशत निर्वाचित सांसद। निष्कर्ष यह भी दर्शाते हैं कि महिलाओं का प्रतिनिधित्व पार्टियों और वैचारिक गुटों के अनुसार भिन्न होता है। चुनावी सफलता की परवाह किए बिना कई पार्टियों में महिलाओं की उम्मीदवारी कम ही रहती है, लेकिन बाई-ध्रुवीय पार्टियाँ महिलाओं को प्रतिस्पर्धी पदों पर रखने में दाई-ध्रुवीय पार्टियों की तुलना में अधिक समावेशी होती हैं।

पाँच चुनावी चक्रों से उभरने वाला केंद्रीय पैटर्न केवल कम प्रतिनिधित्व नहीं है, बल्कि एक व्यवस्थित रूपांतरण समस्या है: निर्वाचित सांसदों में महिलाओं की उपस्थिति की तुलना में उम्मीदवारों की सूची में उनकी उपस्थिति की दर अधिक है, और यह अंतर मुख्य रूप से सूची में स्थान देने से जुड़ा है। दूसरे शब्दों में, जब नामांकन की प्रथाएँ महिलाओं को निचले, कम चुने जाने योग्य पदों पर केंद्रित करती हैं, तो उम्मीदवारी में वर्णनात्मक लाभ स्वचालित रूप से सीटों में आनुपातिक लाभ नहीं लाता है। व्यापक राजनीतिक संदर्भ इस व्याख्या को मजबूत करता है कि यह बाधा आकस्मिक होने के बजाय संरचनात्मक है। संसदीय परिणामों के अलावा, कई राजनीतिक संकेतकों पर महिलाएँ अभी भी वंचित हैं। उदाहरण के लिए, मंत्रिपरिषद के 17 सदस्यों में से केवल एक महिला है; और स्थानीय कार्यकारी कार्यालयों में भी महिलाओं का प्रतिनिधित्व अत्यंत सीमित है, 2019 में 35 महिला महापौर (3.49 प्रतिशत) और 2024 में 61 (6.09 प्रतिशत) थीं। ये आँकड़े इस दावे के अनुरूप हैं कि तुर्की में राजनीतिक शक्ति का संगठन लगातार पुरुष वर्चस्व के माध्यम से होता है, जो केवल राष्ट्रीय विधायी चुनावों में ही नहीं, बल्कि शासन के सभी स्तरों पर काम करता है।

भौगोलिक पैटर्न महिला प्रतिनिधित्व के असमान वितरण का और भी सुझाव देते हैं। लगातार चुनावों में, कई प्रांतों ने केवल पुरुष प्रतिनिधियों को चुना: 2011 में 43 प्रांत, जून 2015 में 39, नवंबर 2015 में 45, 2018 में 34, और 2023 में 32। इस तरह के परिणाम यह दर्शाते हैं कि जब कुल राष्ट्रीय प्रतिशत बढ़ता भी है, तब भी देश के बड़े हिस्सों में महिलाओं का प्रतिनिधित्व अनुपस्थित रह सकता है, जो प्रतिनिधित्व की समावेशिता को सीमित करता है और इस धारणा को मजबूत करता है कि संसदीय राजनीति सामाजिक और प्रतीकात्मक रूप से पुरुष प्रधान है। अंत में, अंतर्राष्ट्रीय तुलना इस अंतर के पैमाने को उजागर करती है। हालाँकि 2000 के दशक की शुरुआत से महिलाओं के संसदीय प्रतिनिधित्व में वृद्धि हुई है, तुर्की का 2023 का स्तर (19.8 प्रतिशत) वैश्विक और यूरोपीय संघ के औसत से नीचे बना हुआ है, जिससे यह पता चलता है कि क्रमिक परिवर्तन व्यापक अंतर्राष्ट्रीय रुझानों के साथ तालमेल बिठाने के लिए पर्याप्त नहीं रहा है।

यह अध्ययन दर्शाता है कि 2011 और 2023 के बीच तुर्की में महिलाओं के राजनीतिक प्रतिनिधित्व की विशेषता सीटों के हिस्से में क्रमिक सुधार के साथ-साथ उम्मीदवारी और चुनाव के बीच एक निरंतर अंतर है। सबूत नामांकन और सूची रैंकिंग तंत्र को सबसे तत्काल स्पष्टीकरण के रूप में इंगित करते हैं: महिलाएँ मतपत्रों पर मौजूद हैं लेकिन उन्हें अनुपातहीन रूप से उन पदों पर रखा जाता है जिनमें चुने जाने की संभावना कम होती है, जिसमें पहली वरीयता वाली उम्मीदवारी तक कमजोर पहुंच भी शामिल है। तदनुसार, अध्ययन की नीतिगत दिशा उन सुधारों पर जोर देती है जो न केवल उम्मीदवार कोटा बल्कि जीतने योग्य स्थानों को भी लक्षित करते हैं। यद्यपि कुछ दल लिंग कोटा लागू करते हैं, सूची में शीर्ष स्थान मुख्य रूप से पुरुषों के पास ही हैं, इसलिए महिलाओं को प्रमुख पदों पर नामांकित किया जाना चाहिए और ऐसे प्लेसमेंट नियमों को पार्टी के संविधान या व्यापक कानूनी ढाँचे के भीतर सुरक्षित किया जाना चाहिए। इसके अतिरिक्त, क्षेत्रीय बहिष्कार को कम करने के लिए, लिंग समावेशी प्रतिनिधित्व का समर्थन करने हेतु प्रत्येक प्रांत में कम से कम एक महिला उम्मीदवार को नामांकित किया जाना चाहिए।

अध्ययन में पार्टी नेतृत्व में महिलाओं की भागीदारी को मजबूत करने (उदाहरण के लिए सह-अध्यक्षता मॉडल के माध्यम से), महिलाओं की राजनीतिक सहभागिता के लिए पार्टी आधारित प्रशिक्षण कार्यक्रमों का विस्तार करने, और एक अधिक समावेशी प्रतिनिधि प्रणाली को आगे बढ़ाने की भी सिफारिश की गई है, जिसमें महिलाओं के अलावा अन्य वंचित समूहों का भी उचित प्रतिनिधित्व हो।

कीवर्ड: लैंगिक समानता, महिलाएँ, प्रतिनिधित्व, आम चुनाव, वंचित

Yapılandırılmış Özet

Türkiye'nin siyasal yaşamında kadın hakları, ilk ilerlemelerin eğitim ve aile yaşamında yoğunlaşması ve siyasal hakların 1930'lu yıllarda pekişmesiyle birlikte, aşamalı olarak gelişmiştir. Bununla birlikte, kadınların parlamentodaki temsili onlarca yıl boyunca son derece sınırlı kalmıştır: Kadınların 1935 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) ilk kez girmelerinin ardından temsil oranı oldukça düşük seyretmiş, ancak 1999 genel seçimlerinde başlangıçtaki düzeyine yeniden ulaşabilmiş ve TBMM bu dönem boyunca büyük ölçüde erkek egemen yapısını korumuştur. 2000'li yıllardan itibaren kadınların temsili, kısmen uluslararası sözleşmelerle uyumlu yasal reformların etkisiyle, kademeli olarak artmıştır. Bu aşamalı iyileşmeye rağmen Türkiye, uluslararası ölçütlerin gerisinde kalmaya devam etmektedir. 2023 yılında kadınlar TBMM'deki sandalyelerin yüzde 19,8'ine sahip olmuştur; bu oran dünya ortalamasının (yüzde 26,5) ve Avrupa Birliği'ne üye 27 ülkenin ortalamasının (yüzde 33,4) altındadır. Bu arka plan çerçevesinde bu çalışmanın amacı, kadınların milletvekili aday listelerindeki varlığını seçilen milletvekilleri arasındaki temsilleriyle karşılaştırarak Türkiye'de kadınların siyasal temsiline 2011 ile 2023 yılları arasındaki gelişimini incelemektir. Bu çalışma, kadınların siyasal temsiliyi yalnızca seçilen kadınların oranı üzerinden değil, aynı zamanda kadınların aday listelerindeki görünürlüğü ve adaylık ile seçim sonuçları arasında kalıcı bir farklılık meydana getiren mekanizmalar üzerinden ele almaktadır.

Çalışma için Yüksek Seçim Kurulu (YSK) ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) ait veriler derlenmiş ve araştırma, ikincil veri analizine dayalı betimsel ve karşılaştırmalı bir desende kurgulanmıştır. Çalışmada, 12 Haziran 2011 ile 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilen beş genel seçimde milletvekili aday listeleri ile seçilen TBMM üyeleri toplumsal cinsiyet temelinde karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Seçim verileri, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından yayımlanan resmî istatistiklerden derlenmiş; ulaşılabilen en eski YSK genel seçim bülteni olan 12 Haziran 2011 tarihli bültenden başlanarak bunu izleyen dört genel seçim de kapsama alınmıştır. Analiz, seçim dönemleri arasındaki değişimlere ve kadınların aday listelerindeki temsili ile seçilmiş milletvekilleri arasındaki temsili arasındaki farklılıklara odaklanmaktadır. Sistemati olarak yayımlanan seçim istatistikleri, kadınların adaylık ve seçilme oranlarındaki eğilimleri ortaya koymak ve eşitsizliklerin en belirgin olduğu seçim dönemlerini, siyasi partileri ve seçim bağlamlarını belirlemek amacıyla kullanılmıştır.

Beş seçimin tamamında kadınların adaylık oranları, seçilme oranlarından sürekli olarak daha yüksektir; bu durum, aday listelerindeki görünürlüğün parlamentodaki temsile orantılı biçimde dönüşmediğini göstermektedir. Tablo temelli karşılaştırmalar, hem iyileşmeyi hem de aradaki farkın sürekliliğini ortaya koymaktadır. 2011 yılında kadınlar adayların yüzde 20,7'sini ve seçilen milletvekillerinin yüzde 14,4'ünü; Haziran 2015'te adayların yüzde 27,6'sını ve seçilen milletvekillerinin yüzde 17,8'ini; Kasım 2015'te adayların yüzde 23,7'sini ve seçilen milletvekillerinin yüzde 16,6'sını; 2018'de adayların yüzde 20,7'sini ve seçilen milletvekillerinin yüzde 17,4'ünü; 2023'te ise adayların yüzde 25,1'ini ve seçilen milletvekillerinin yüzde 19,8'ini oluşturmuştur. Bulgular ayrıca kadınların temsiline partiler ve ideolojik bloklar arasında farklılık gösterdiğine işaret etmektedir. Seçim başarısından bağımsız olarak birçok partide kadınların adaylık oranı düşük kalmakla birlikte, sol eğilimli partiler kadınları seçilme ihtimali yüksek konumlara yerleştirme konusunda sağ eğilimli partilere göre daha kapsayıcı olma eğilimindedir.

Beş seçim döneminden ortaya çıkan temel örüntü yalnızca eksik temsil değil, sistematik bir dönüşüm sorunudur: Kadınlar, aday listelerinde seçilen milletvekilleri arasında yer aldıklarından daha yüksek oranlarda görünmekte ve bu farklılık öncelikle liste sıralamasıyla ilişkilendirilmektedir. Başka bir ifadeyle, adaylık oranlarındaki sayısal artışlar, aday gösterme uygulamalarının kadınları daha alt ve seçilme olasılığı daha düşük sıralarda yoğunlaştırması durumunda sandalye sayısında otomatik olarak orantılı artışlar meydana getirmemektedir. Daha geniş siyasal bağlam, engelin dönemsel değil yapısal olduğu yorumunu güçlendirmektedir. Kadınlar, parlamento sonuçlarının ötesinde çok sayıda siyasal göstergede dezavantajlı olmaya devam etmektedir. Örneğin Bakanlar Kurulunun 17 üyesinden yalnızca biri kadındır. Kadınların yerel yönetimlerin yürütme makamlarındaki temsili de son derece sınırlıdır: 2019 yılında 35 kadın belediye başkanı (yüzde 3,49), 2024 yılında ise 61 kadın belediye başkanı (yüzde 6,09) bulunmaktadır. Bu rakamlar, Türkiye'de siyasal iktidarın yalnızca ulusal yasama seçimlerinde değil, yönetimin farklı düzeylerinde işleyen kalıcı bir erkek egemenliği aracılığıyla örgütlendiği iddiasıyla uyumludur.

Coğrafi örüntüler de kadın temsiline eşitsiz bir dağılım gösterdiğine işaret etmektedir. Birbirini izleyen seçimlerde birçok il yalnızca erkek milletvekilleri seçmiştir: 2011’de 43, Haziran 2015’te 39, Kasım 2015’te 45, 2018’de 34 ve 2023’te 32 il. Bu sonuçlar, ülke genelindeki toplam oranlar yükselse bile kadın temsiline ülkenin önemli bir bölümünde hiç bulunmayabileceğini, bunun da temsiline kapsayıcılığını sınırlandırdığını ve parlamenter siyasetin toplumsal ve sembolik olarak erkek kodlu olduğu algısını güçlendirdiğini göstermektedir. Son olarak uluslararası karşılaştırma, aradaki farkın boyutunu ortaya koymaktadır. Kadınların parlamentodaki temsili 2000’li yılların başından itibaren artmış olmakla birlikte, Türkiye’nin 2023 yılındaki düzeyi (yüzde 19,8) dünya ve AB ortalamalarının altında kalmaktadır; bu da aşamalı değişimin daha geniş uluslararası eğilimlerle yakınlaşmak için yeterli olmadığını göstermektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de kadınların 2011 ile 2023 yılları arasındaki siyasal temsiline, sandalye oranındaki aşamalı iyileşmenin yanı sıra adaylık ile seçilme arasındaki kalıcı bir farkla nitelendirildiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, en doğrudan açıklama olarak aday gösterme ve liste sıralama mekanizmalarına işaret etmektedir: Kadınlar oy pusulalarında yer almakla birlikte, birinci sıra adaylıklarına sınırlı erişim de dâhil olmak üzere, seçilme olasılığının daha düşük olduğu konumlara orantısız biçimde yerleştirilmektedir. Buna bağlı olarak çalışmanın politika önerileri, yalnızca aday kotalarını değil, aynı zamanda seçilebilir sıralara yerleştirmeyi hedefleyen reformları vurgulamaktadır. Bazı partiler toplumsal cinsiyet kotası uygulasa da listelerin üst sıraları ağırlıklı olarak erkeklerden oluşmaya devam etmektedir. Bu nedenle kadınlar listelerin ilk sıralarında aday gösterilmeli ve bu tür yerleştirme kuralları parti tüzükleri veya daha geniş yasal düzenlemelerle güvence altına alınmalıdır. Ayrıca bölgesel dışlanmayı azaltmak amacıyla toplumsal cinsiyet açısından kapsayıcı temsili desteklemek üzere her ilde en az bir kadın aday gösterilmelidir. Çalışma ayrıca kadınların parti yönetimlerine katılımının güçlendirilmesini (örneğin eş başkanlık modelleri aracılığıyla), kadınların siyasal katılımına yönelik parti temelli eğitim programlarının yaygınlaştırılmasını ve kadınların ötesindeki dezavantajlı grupların da adil biçimde temsil edildiği daha kapsayıcı bir temsil sisteminin geliştirilmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kadın, Temsil, Genel Seçimler, Dezavantaj

www.turkishstudies.net/economy**Turkish Studies - Economics, Finance, Politics**

eISSN: 2667-5625

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

Women's Visibility In General Elections Held Between 2011-2023 In Türkiye

Introduction

Politics is a process created by individuals and groups to develop solutions to problems that occur or may occur in society and to ensure social welfare and public benefit. Political parties are established by individuals in society and are among the influential actors in protecting individuals' freedoms (Kapani, 1993, p. 274). The prevailing view in contemporary politics is that the most advanced democracies are found in Western countries. However, even in these countries, it is difficult to argue that politics fully encompasses the interests of society, disadvantaged groups, equality of opportunity, freedom, and morality. This is because politics, by its very nature, is intertwined with relations of state and power (Bottomore, 1987, pp. 7–9). In recent years, politics has acquired the character of a process in which interest groups come together around their interests. In this distribution of power, actors such as capital owners, civil society organisations, associations, and religious organisations (see. Arslan 2025) may sometimes stand on the same side, while they may diverge when their interests conflict. In this process, political parties and interest groups may form alliances in response to current needs, just as they may also struggle against one another through politics. At this point, it is important for civil society organisations and associations representing the women's movement to determine their strategies in the struggle for gender equality by taking these dynamics of the political sphere into consideration. Although progress in women's political rights and representation in Türkiye has increased in parallel with global trends, marked inequalities are still observed at the stages of nomination and election.

The low level of women's representation in Türkiye results from a series of mutually reinforcing thresholds. However, it would not be correct to limit these thresholds solely to the national level. Gender inequality problems similar to those in Türkiye are also observed worldwide and are reflected in political representation through similar sources. The burden of care placed on women due to gender roles when entering political life (Şahin et al., 2024), their low levels of economic independence (Özkılıçcı & Uzun, 2022, p. 88), and the organisation of politics as a sphere of male solidarity (Turgut, 2022) are among the main factors that reduce women's intention to seek candidacy or restrict their access to candidacy. For women who decide to become candidates, the manner in which candidates' positions on lists are determined within a closed-list structure and limited access to "electable" ranks are among the thresholds affecting the transition from candidacy to election. The absence of a binding quota and placement rule at the national level may render voluntary practices arbitrary. During election periods, this may create the risk that previously established quotas will be relaxed. Therefore, strengthening gender equality in political participation requires the establishment of rules that are enforceable and monitorable.

One of the important steps that can be taken to understand and prevent the current problems women face in their social and economic lives is the level of women's representation in political life. The aim of this study is to comparatively examine the gender distributions of parliamentary

candidates in the five general elections held in Türkiye between 12 June 2011 and 14 May 2023 and of the members of parliament who entered the TBMM as a result of these general elections. The study aims to contribute to making visible the difference between the rate at which women are nominated and the rate at which they are elected and to discussing this difference, particularly in the context of the thresholds produced by list ranking and the electoral system. The study is important in terms of revealing changes in women's rates of parliamentary candidacy and election across the five general elections held between 2011 and 2023, making it possible to comparatively trace the course of women's visibility in political representation, and providing a data-based contribution to discussions aimed at strengthening women's position in the political arena.

Within this scope, the research problem was formulated as follows: How did the magnitude of the difference between the rate of female parliamentary candidates and the rate of women elected as members of parliament change over time and among the parties that entered parliament across the five general elections held between 12 June 2011 and 14 May 2023?

The article proceeds as follows: The following section discusses the theoretical framework and the relevant literature, after which the data and method are presented. The subsequent section presents comparative findings concerning the 2011–2023 elections. The final section concludes with policy recommendations and an agenda for future research.

Women's Representation and Gender

Women's representation is a fundamental field of indicators addressed in the political science literature in relation to the quality of democracy, political equality, and the extent to which citizenship rights are exercised (Hinojosa, 2021; Young, 2002). Within the framework of representation theory, women's presence in parliaments is frequently evaluated through the concept of "descriptive representation," and the proportion of women in the legislature is regarded as a visible reflection of the inclusiveness of the political system and the distribution of power between genders (Mansbridge, 1999). This approach interprets discrepancies between the demographic composition of parliament and the population structure of society—particularly women's low levels of representation in decision-making bodies despite constituting approximately half of the total population—as an indicator of structural inequality (Dovi, 2002; Schwenk, 2022).

A significant proportion of empirical studies on women's representation places the relationship between candidate lists and the number of elected members of parliament at the centre of the analysis (Profeta & Woodhouse, 2022; Bagues & Campa, 2021; Ruf, 2021). The numbers and proportions of candidates and elected representatives constitute a widely used set of indicators in the literature on women's representation because they are suitable for comparisons across periods and make it possible to concretely trace trends of increase or decrease in representation (Alp, 2023; Alıcı & Kandeğer, 2017; Aktaş & Yetkiner, 2019). Studies conducted in Türkiye have also largely focused on women's levels of candidacy and election, thereby making gender inequality in political representation visible, and have emphasised that even when absolute numbers increase, the proportion of women among elected representatives remains inconsistent with their share of the population (Belli, 2015; Şahin, 2021, 2022).

Gender is used as an analytical lens indicating that being a woman or a man cannot be reduced solely to biological differences but is shaped by socially constructed roles, expectations, and power relations (Kahraman et al. 2014, p. 813; Bekleviş, 2021; Demirkır & Benli, 2022). Within this framework, the sphere of politics is conceptualised not as a sphere that naturally belongs to men, but as a structure in which decision-making positions have historically been occupied by men and which is reproduced through institutional practices that place male experience at the centre (Bryson, 2003; Squires, 1999). Feminist political theory and feminist institutionalist approaches regard parliaments and parties not as neutral organisations but as "gendered institutions." They argue that gender

functions as an invisible filter that determines who can enter the political sphere, who is nominated, and who can rise to leadership positions (Kantola & Lombardo, 2017; Mackay et al., 2010).

The effect of gender on political representation can be understood not only at the normative level but also through inequalities in access to time, resources, and networks produced by the public/private sphere divide. The concentration of the burden of care, reproductive labour, and domestic responsibilities on women, together with the organisation of politics as an activity requiring considerable time and resources, may structurally restrict women's entry into the political sphere (Lombardo & Meier, 2008; Kenny, 2013; Özkan, 2014, p. 1243; Cansun, 2016, p. 134; Tekin, 2021). Therefore, gender points not only to the profile of the actors who enter politics but also to those who cannot gain access to this arena. This barrier is further reinforced in contexts where intra-party discipline and leadership control are strong. Women's inclusion in the political sphere may often be carried out through "showcase women MPs" who possess characteristics deemed acceptable by party leaders. Exceptions that do not conform to this code may be brought into line through homogenising processes or pushed outside the system (Değirmenci, 2022, p. 427). Therefore, gender points not only to the profile of the actors who appear on the political stage but also to those who are never able to appear on this stage.

Women's Visibility in Türkiye

The Development of Women's Rights in Türkiye

The development of women's awareness of their rights in Turkish political life progressed in parallel with the modernisation process in the Ottoman Empire. The Tanzimat Edict (1839) and the Reform Edict (1856) strengthened the foundations upon which women could make gains in areas such as education, inheritance, and the formalisation of marriage. The opening of a girls' secondary school in 1859 and the establishment of Darülmüallimat in 1870 were regarded as important milestones in women's education (Akyüz, 2011, p. 8). The 1869 Regulation on General Education constituted an institutional step towards women's inclusion in the public sphere through provisions such as the expansion of girls' schools and the selection of teachers (Çağır & Türk, 2017).

The introduction of compulsory primary education through Article 114 of the 1876 Ottoman Constitution was significant in bringing women's right to education closer to constitutional protection. During the same period, the existence of a provision concerning the right to work (Article 19) laid the groundwork for women's participation in working life in institutions such as the Ottoman Bank, the Ministry of Finance, and the Post and Telegraph Organisation (Hasanoğlu & Özsoy, 2024, p. 131; Pürmüşlü, 2020, p. 41). The 1881–1883 population census also increased women's institutional visibility by registering them as citizens. This milestone contributed to the broader discussion of the women's question in intellectual and public spheres (NVI, 2025).

During this period, figures such as Fatma Aliye and Emine Seniye came to prominence through their written works advocating women's rights and visibility. Early Ottoman women thinkers drew attention to women's secondary status and opened the concept of the "ideal of womanhood," which made consciousness-raising, educational and professional freedoms, presence in the public sphere, and the demand for equality visible, to discussion (Demir, 2013; Ünal, 2014, p. 531; Zihnioğlu, 2019, pp. 44–45).

Press and publishing activities were also decisive in women's public visibility. The publication of women's letters in the newspaper *Terakki* in 1868 enabled women to voice their problems in a public medium for the first time (Çakır, 2016, p. 60). Publications such as *Terakki-i Muhaderat* in 1869 and *Hanımlara Mahsus Gazete* in 1895 expanded the production of knowledge concerning women and the grounds for discussion (Çakır, 2018, p. 97; Öztürk, 2020, p. 533).

During the Second Constitutional Era, the White Conferences and various societies strengthened women's visibility with the aims of raising women's consciousness and increasing

social participation (Kasap, 2020, pp. 27–28). Some societies, particularly the Ottoman Society for the Defence of Women’s Rights, organised women’s participation in social life, while others organised relief and defence activities under wartime conditions (Çakır, 2016, pp. 107–108; Tunalı, 1996, p. 20). Publications such as *Kadınlar Dünyası*, in which women writers predominated, also contributed to women’s visibility at the intellectual and cultural levels (Gülcü & Tunç, 2012). During the First World War, women often sought to make their demands for rights visible through motherhood (Kutluata, 2020, p. 68).

The 1917 Family Law Decree established an important legal framework concerning women’s position in family law through provisions such as the minimum age for marriage, the performance of marriage under state supervision, and restrictions on polygamy (Aydın, 1998, p. 316; Konan, 2016, pp. 332–333; Baykan, 1999, p. 23). In the post-Republican period, the Law on the Unification of Education in 1924 and the Civil Code in 1926 granted women new rights in areas such as marriage, divorce, custody, and inheritance. Some provisions of the Civil Code, such as the headship of the household, were criticised in terms of gender equality (Tokuroğlu, 2004, p. 41; Avşar & Emre Kaya, 2013, pp. 76–77).

From the 1990s onwards, institutional capacity and policy instruments expanded. The General Directorate on the Status and Problems of Women (KSGM) was established in 1990 (ASHB, 2025). The commencement of Mor Çatı’s activities in 1990 and the adoption of the Beijing Declaration in 1995 strengthened policy objectives concerning women’s rights (Mor Çatı, n.d.; Özsoy, 2015, p. 79). Articles 10 and 41 of the Constitution and various laws supported the legal foundation for gender equality. In the 2000s, reforms accelerated under the influence of the EU process, national action plans were prepared, and Family Courts were established (Sancar, 2018, p. 58; Gökçimen, 2008, pp. 33–34).

In 2012, Law No. 6284 became an important legal instrument in combating violence against women, and Violence Prevention and Monitoring Centres (ŞÖNİMs) began operating in 2016. Women’s Empowerment Strategy Documents and Action Plans institutionalised the main axes of policy. The establishment of the Coordination Board and Provincial Coordination Boards through Presidential Circular No. 2025/4, dated 8 March 2025, emerged as a recent step aimed at coordinating empowerment policies at the local and national levels (KSGM, 2018; KSGM, 2024; *Resmî Gazete*, 2025).

International Conventions to Which Türkiye Is a Party

Türkiye has followed international norms in the field of women’s rights and has become a party to various conventions. The ILO Equal Remuneration Convention No. 100 (1951) and the Discrimination (Employment and Occupation) Convention No. 111 (1958) entered into force in 1966, strengthening the principles of equal remuneration and the prohibition of discrimination (ILO, 2015; *Resmî Gazete*, 22 December 1966/12484). The UN Convention on the Political Rights of Women (1952) was brought into force by Türkiye through accession and ratification processes and aimed to ensure equality in political participation (*Resmî Gazete*, 2 June 1959/10220).

Türkiye’s adoption of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) in 1985 enabled women to gain access to international safeguards in areas such as education, employment, equality, and protection from discrimination (ASHB, 1985; Gökulu & Furat, 2013, p. 1904). Articles 7, 8, and 9 of the Convention contain provisions that strengthen women’s political participation and citizenship rights. The monitoring, from the 1990s onwards, of the UN-level target that women’s representation should be at least 30% made it possible to compare Türkiye’s representation rates with this target (TÜSİAD-KAGİDER, 2008, pp. 257–258). As of 2023, the fact that women’s representation in the TBMM stood at 19.8% demonstrates that the target had not been achieved. Following the adoption of the Beijing Declaration, efforts to increase women’s visibility in politics gained momentum (Sallan Gül & Altındal, 2015, p. 60).

In the post-2000 period, the increase in women's political visibility became more apparent alongside international obligations and reforms undertaken during the EU process, while women's organisations and civil society emerged as actors exerting pressure on political parties to improve representation (Yüksel, 2022, p. 1308).

Women's Acquisition of Political Rights in Türkiye

The profile of educated women strengthened by the Tanzimat contributed to the development of women's movements during the Second Constitutional Era (Altuntaş, 2013, p. 376). Nevertheless, women did not have the right to vote or stand for election in the early period (Eryaman, 2025, p. 845). Demands for political rights became more pronounced following the opening of the TBMM, and the demand for the right to vote and stand for election was explicitly included in the programme of the Society for the Defence of Women's Rights in 1921 (Sallan Gül & Altındal, 2015, p. 55).

The Women's People's Party (KHF), founded in 1923 under the leadership of Nezihe Muhittin, was significant in bringing the demand for political rights into an organised framework. However, it was not permitted to continue as a political party and was transformed into the Turkish Women's Union (TKB) in 1924 (Toprak, 1988, p. 158). Women acquired their political rights in two stages: they gained the right to vote in local elections in 1930 and the right to vote and stand for election in general elections in 1934. The 1933 amendment to the Village Law paved the way for women to become village headpersons and members of village councils (*Resmî Gazete*, 1933). It has also been emphasised that the granting of these rights was associated with modernisation objectives rather than women's demands (Kandiyoti, 1989, p. 126). The termination of the TKB's activities in 1935 can be regarded as a rupture in the institutional continuity of women's organisation (Oğuzhan, 2023, p. 420). In the 1935 general election, 18 women members of parliament entered the TBMM, and women constituted 4.5% of the Assembly (TÜİK, 2018). The gender distribution of members of parliament in general elections since 1935 is presented below.

Table 1. Gender Distribution of Members of Parliament Following General Elections, 1935–1999

Election Year	Number of MPs	Number of Women MPs	Percentage of Women MPs	Number of Men MPs	Percentage of Men MPs
1935	399	18	4,5%	381	95,5%
1939	429	16	3,7%	413	96,3%
1943	455	16	3,5%	439	96,5%
1946	465	9	1,9%	456	98,1%
1950	487	3	0,6%	484	99,4%
1954	541	4	0,7%	537	99,3%
1957	610	8	1,3%	602	98,7%
1961	450	3	0,7%	447	99,3%
1965	450	8	1,8%	442	98,2%
1969	450	5	1,1%	445	98,9%
1973	450	6	1,3%	444	98,7%
1977	450	4	0,9%	446	99,1%
1983	399	12	3,0%	387	97,0%
1987	450	6	1,3%	444	98,7%
1991	450	8	1,8%	442	98,2%
1995	550	13	2,4%	537	97,6%
1999	550	23	4,2%	527	95,8%

Source: Created using data from TÜİK (2018).

Following 1935, the number and proportion of women members of parliament experienced a prolonged decline, and it has been stated that this decline became more pronounced with the transition to multiparty political life in 1946 (Tekeli, 1988, p. 78). This situation has been explained by the loss of the relatively semi-automatic advantage of being elected during the single-party period and the relegation of women candidates to a disadvantaged position in the competitive electoral environment (Tekeli, 1981, pp. 301–302). It has been stated that the activities of the Association for Supporting Women Candidates (KA.DER) were influential in the increase becoming apparent only in 1999 (Kaşıkırık & Karaoğlu, 2021, p. 27).

It can be said that women are disadvantaged in ministerial, prime ministerial, and presidential offices, as they are in membership of parliament. The number of women ministers serving in governments formed in Türkiye has also remained highly limited, like the number of women members of parliament. The first woman minister to serve in the government in Türkiye was Türkan Akyol. Akyol served as Minister of Health and Social Assistance for eight months (26 March 1971–11 December 1971) in the 33rd Government, formed under the premiership of Nihat Erim (Çerezci, 2018, p. 822). The first elected woman minister in Türkiye was İmren Aykut. Aykut served as Minister of Labour and Social Security in the 46th and 47th Governments. In the 54th Government of the Republic of Türkiye, four women ministers served simultaneously. The number of women serving as ministers in Türkiye has never exceeded this figure within the same cabinet. Regarding the office of prime minister, Tansu Çiller was the first and only woman prime minister. As for the presidency, no woman candidate has been elected president either in elections conducted by Parliament or in elections decided by popular vote.

Method

Research Design

This study was conducted using a descriptive and comparative research design to reveal trends in women’s parliamentary representation in Türkiye. Its descriptive aspect presents the current state of the proportions of women candidates and elected women members of parliament, as well as their distribution over the years. Its comparative aspect evaluates these proportions in terms of election periods, political parties, and alliance structures. The data were obtained from official election results, party candidate lists, and relevant institutional documents. Therefore, the study constitutes a secondary data analysis based on document review. Document review is a data collection and analysis approach that enables the production of reliable data through the systematic examination and evaluation of printed or electronic documents (Bowen, 2009; Yıldırım & Şimşek, 2018). Secondary data analysis is based on reusing data not directly produced by the researcher within a specific analytical framework to derive new indicators and produce comparative results (Johnston, 2014; Vartanian, 2011).

Data Source and Construction of the Dataset

The data sources of the study consist of the *Election Statistics (2009–2019)* and *Election Statistics (2020–2024)* documents published by the General Directorate of Electoral Registers of the Supreme Election Council (YSK). Data concerning candidates and election results for parliamentary general elections contained in these documents were compiled to construct a dataset organised by election year, political party, and gender.

Scope and Limitations

The study was limited to the five parliamentary general elections held between 12 June 2011 and 14 May 2023. General elections held before these dates and other types of elections, such as presidential elections, local elections, and referendums, were excluded from the scope of the study.

The analysis was conducted solely on the basis of the official election results. Variables such as resignations, deaths, party switching, and subsequent circumstances arising from joint lists or alliances after the elections were not included in the evaluation.

Data Analysis

Comparative table analyses were used to analyse the data. First, the numbers and proportions of women and men candidates for each election year were calculated, followed by the gender distribution of the elected members of parliament, and trends across the years were compared. The table structure and party ordering were constructed by preserving the presentation logic used in the YSK documents. The findings were reported in a manner that demonstrates how the differences between women's levels of nomination and election changed over time and how these differences were concentrated across party/election-year categories.

Findings

This section covers the five general elections held between the general election of 12 June 2011 and the general election of 14 May 2023. In these elections, parliamentary candidacies and election outcomes, which are fundamental indicators of women's participation in political life, will be compared with those of men candidates and members of parliament.

General Election of 12 June 2011

Table 2. Gender Distribution of Parliamentary Candidates in the General Election of 12 June 2011

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK Party)	79	14.4%	471	85.6%	550
Great Unity Party (BBP)	62	11.3%	487	88.7%	549
Republican People's Party (CHP)	107	19.5%	443	80.5%	550
Democrat Party (DP)	114	20.7%	434	79.3%	548
Democratic Left Party (DSP)	119	21.6%	421	78.4%	540
True Path Party (DYP)	81	14.7%	351	85.3%	432
Labour Party (EMEP)	73	13.3%	123	86.7%	196
People's Voice Party (HAS PARTY)	79	14.4%	469	85.6%	548
Rights and Equality Party (HEPAR)	114	20.7%	301	79.3%	415
Liberal Democratic Party (LDP)	101	18.4%	293	81.6%	394
Nationalist Movement Party (MHP)	70	12.7%	468	87.3%	538
Nation Party (MİLLET)	136	24.7%	414	75.3%	550
Nationalist and Conservative Party (MMP)	135	24.5%	404	75.5%	539

Felicity Party (SAADET)	42	7.6%	508	92.4%	550
Communist Party of Türkiye (TKP)	226	41.1%	324	58.9%	550
Independents	25	4.5%	176	95.5%	201
TOTAL	1.563	20.7%	6.087	79.6%	7.650

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

Fifteen political parties participated in the general election of 12 June 2011. A total of 7.650 candidates from political parties and independents contested the election. Of these candidates, 6,087, constituting 79.6%, were men, while 1.563 candidates, constituting 20.7%, were women. When Table 2 is examined, it can be said that all political parties except the TKP had low levels of nominating women candidates in this general election. The leaders of all 15 political parties participating in this election were men.

Table 3. Gender Distribution of Those Elected as Members of Parliament in the General Election of 12 June 2011

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK PARTY)	46	14.1%	281	85.9%	327
Republican People's Party (CHP)	19	14.1%	116	85.9%	135
Nationalist Movement Party (MHP)	3	5.7%	50	94.3%	53
Independents	11	31.4%	24	68.6%	35
TOTAL	79	14.4%	471	85.6%	550

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

As a result of the general election held on 12 June 2011, three political parties and 35 independent members of parliament qualified to enter the TBMM. The 35 independent members of parliament were affiliated with the Peace and Democracy Party (BDP) and were elected as independents rather than being nominated on the party list in order to avoid the electoral threshold (Gümüş & Demir Sargut, 2024, p. 333). The political parties that entered Parliament were the AK Party, CHP, and MHP. When Tables 2 and 3 are examined, it can be seen that, in this election in which 550 members of parliament qualified to enter Parliament, 471 MPs, constituting 85.6%, were men, while 79 MPs, constituting 14.4%, were women. Considering the gender distribution of the candidates and elected members of parliament, women constituted 20.7% of the candidates competing in the election, whereas the proportion of elected women was 14.4%. While women constituted 14.4% of the AK Party's candidates, the proportion of elected AK Party MPs who were women was 14.1%. In the CHP, women constituted 19.5% of the candidates, whereas the proportion of women among its MPs entering Parliament was 14.1%. In the MHP, women constituted 12.7% of the candidates, whereas the proportion of women among its elected MPs was 5.7%. Accordingly, in these elections, the proportion of women among the elected MPs of every political party entering Parliament was lower than the proportion of women among its candidates.

General Election of 7 June 2015**Table 4.** Gender Distribution of Parliamentary Candidates in the General Election of 7 June 2015

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK Party)	101	18.4%	449	81.6%	550
Anatolia Party (ANADOLU)	193	35.1%	357	64.9%	550
Independent Türkiye Party (BTP)	106	19.3%	444	80.7%	550
Republican People's Party (CHP)	109	19.8%	441	80.2%	550
Democrat Party (DP)	82	14.9%	468	85.1%	550
Democratic Left Party (DSP)	123	22.4%	427	77.6%	550
True Path Party (DYP)	95	27.7%	248	72.3%	343
Rights and Freedoms Party (HAK-PAR)	127	26.3%	356	73.7%	483
Rights and Justice Party (HAP)	28	19.1%	119	80.9%	147
Peoples' Democratic Party (HDP)	249	45.3%	301	54.7%	550
People's Liberation Party (HKP)	199	36.2%	351	63.8%	550
Communist Party (KP)	550	100%	0	0%	550
Liberal Democratic Party (LDP)	88	21.5%	321	78.5%	409
Centre Party (MEP)	113	23.4%	371	76.6%	484
Nationalist Movement Party (MHP)	67	12.2%	483	87.8%	550
Nation Party (MİLLET)	112	20.4%	438	79.6%	550
Felicity Party (SAADET)	45	8.2%	505	91.8%	550
Social Reconciliation Reform and Development Party (TURK PARTY)	96	27.4%	255	72.6%	351

Patriotic Party (VATAN P.)	147	26.7%	403	73.3%	550
Homeland Party (YURT-P)	72	21.9%	257	78.1%	329
Independents	17	10.3%	148	89.7%	165
Total	2.719	27.6%	7.142	72.4%	9.861

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

Twenty political parties participated in the electoral contest for the general election of 7 June 2015. In the election, in which a total of 9.861 candidates competed, 7.142 candidates, constituting 72.4% of all candidates, were men, while 2,719 candidates, constituting 27.6%, were women. In this election, the leaders of the Anatolia Party and the Communist Party (KP) were women, while one of the co-chairs of the Peoples' Democratic Party (HDP) was a woman. It is noteworthy that all the KP's candidates were women. Women constituted 35.1% of the Anatolia Party's candidates. The HDP nominated women as 45.3% of its candidates.

Table 5. Gender Distribution of Those Elected as Members of Parliament in the General Election of 7 June 2015

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK PARTY)	41	15.9%	217	84.1%	258
Republican People's Party (CHP)	21	15.9%	111	84.1%	132
Peoples' Democratic Party (HDP)	32	40%	48	60%	80
Nationalist Movement Party (MHP)	4	5%	76	95%	80
TOTAL	98	17.8%	452	82.2%	550

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

As a result of the general election of 7 June 2015, four political parties qualified to enter Parliament. These political parties were the AK Party, CHP, HDP, and MHP. When Tables 4 and 5 are examined, it can be seen that, in this election in which 550 members of parliament qualified to enter Parliament, 98 MPs, constituting 17.8% of all MPs, were women. The AK Party, which nominated women as 18.4% of its candidates, had women constituting 15.9% of its MPs following the election. Women constituted 15.9% of the CHP's MPs, although 19.8% of its candidates were women; 40% of the HDP's MPs, although the party selected women as 45.3% of its candidates; and 5% of the MHP's MPs, although women constituted 12.2% of its candidates. In the election of 7 June 2015, the proportion of women among candidates was higher than the proportion of women among elected members of parliament. As no majority emerged to form a government following this election, another general election was held on 1 November 2015.

General Election of 1 November 2015**Table 6.** Gender Distribution of Parliamentary Candidates in the General Election of 1 November 2015

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK Party)	71	12.9%	479	87.1%	550
Anatolia Party (ANADOLU)	53	9.6%	497	90.4%	550
Independent Türkiye Party (BTP)	94	17.1%	456	82.9%	550
Republican People's Party (CHP)	127	23.1%	423	76.9%	550
Democrat Party (DP)	84	15.3%	466	84.7%	550
Democratic Left Party (DSP)	129	23.5%	421	76.5%	550
True Path Party (DYP)	89	29%	218	71%	307
Rights and Freedoms Party (HAK-PAR)	147	29.2%	357	70.8%	504
Peoples' Democratic Party (HDP)	234	42.6%	316	57.4%	550
People's Liberation Party (HKP)	198	36%	352	64%	550
Communist Party (KP)	306	55.6%	244	44.4%	550
Liberal Democratic Party (LDP)	92	20.8%	352	79.2%	444
Nationalist Movement Party (MHP)	78	14.2%	472	85.8%	550
Nation Party (MİLLET)	116	21.1%	434	78.9%	550
Felicity Party (SAADET)	28	5.1%	522	94.9%	550
Patriotic Party (VATAN P.)	150	27.3%	400	72.7%	550
Independent	1	4.8%	20	95.2%	21
Total	1.997	23.7%	6.429	76.3%	8.426

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

Sixteen political parties participated in the electoral contest in the general election of 1 November 2015. In the election, in which a total of 8.426 candidates competed, 6.429 candidates, constituting 76.3% of all candidates, were men, while 1.997 candidates, constituting 23.7%, were women. In this election, only the TKP had a woman leader, while the HDP had a woman co-chair.

The political parties led by women fielded proportionally more women candidates than the other parties in this election.

Table 7. Gender Distribution of Those Elected as Members of Parliament in the General Election of 1 November 2015

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK PARTY)	34	10.7%	283	89.3%	317
Republican People's Party (CHP)	21	15.7%	113	84.3%	134
Peoples' Democratic Party (HDP)	23	39%	36	61%	59
Nationalist Movement Party (MHP)	3	7.5%	37	92.5%	40
TOTAL	81	16.6%	469	83.4%	550

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

According to the results of the general election of 1 November 2015, four political parties qualified to enter the TBMM. These parties were the AK Party, CHP, HDP, and MHP. When Tables 6 and 7 are examined, it can be seen that, of those entering the 550-member Parliament, 469 members of parliament, constituting 83.4%, were men, while 81 members of parliament, constituting 16.6%, were women. Women constituted 12.9% of the AK Party's parliamentary candidate lists, while the proportion of women among its elected MPs was 10.7%. Women constituted 23.1% of the CHP's candidates, while the proportion of women among its elected MPs was 15.7%. Women constituted 42.6% of the HDP's candidates, while the proportion of women among its elected MPs was 39%. Women constituted 14.2% of the MHP's candidates, while the proportion of women among its elected MPs following the election was 7.5%. When the situation resulting from the general election is examined, the proportion of women was higher among candidates but remained lower in the gender distribution of elected members of parliament. Women constituted 23.7% of all candidates, while they constituted 16.6% of the elected members of parliament. In this election, the proportion of women in every political party entering Parliament decreased relative to the proportion of women among its candidates.

General Election of 24 June 2018

Table 8. Gender Distribution of Parliamentary Candidates in the General Election of 24 June 2018

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK Party)	126	21%	474	79%	600
Republican People's Party (CHP)	136	22.7%	464	77.3%	600
Peoples' Democratic Party (HDP)	229	38.2%	371	61.8%	600

Free Cause Party (HÜDA PAR)	44	7.5%	539	92.5%	583
Good Party (İYİ Party)	158	26.4%	440	73.6%	598
Nationalist Movement Party (MHP)	79	13.2%	521	86.8%	600
Felicity Party (SAADET)	70	11.7%	528	88.3%	598
Patriotic Party (VATAN P.)	149	24.8%	451	75.2%	600
Independent	11	16.2%	57	83.8%	68
Total	1.002	20.7%	3.845	79.3%	4.847

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

Eight political parties participated in the general election of 24 June 2018. In the election, in which a total of 4.847 candidates participated, the number of women candidates was 1.002, while the number of men candidates was 3,845. In terms of gender distribution, women constituted 20.7% of the candidates, while men constituted 79.3%. In this general election, only the İYİ Party had a woman leader, while the HDP had a woman co-chair.

Table 9. Gender Distribution of Those Elected as Members of Parliament in the General Election of 24 June 2018

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK PARTY)	53	18%	242	82%	295
Republican People's Party (CHP)	18	12.3%	128	87.7%	146
Peoples' Democratic Party (HDP)	26	38.8%	41	61.2%	67
Good Party (İYİ PARTY)	3	7%	40	93%	43
Nationalist Movement Party (MHP)	4	8.2%	45	91.8%	49
TOTAL	104	17.4%	496	82.6%	600

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2022).

As a result of the general election of 24 June 2018, five political parties qualified to enter the TBMM. In this general election, the number of seats in the TBMM was increased to 600. When Tables 8 and 9 are examined, it can be seen that, of the 600 members of parliament who qualified to enter Parliament as a result of the general election, 496 MPs, constituting 82.6%, were men, while

104 MPs, constituting 17.4%, were women. In this general election, women constituted 20.7% of the candidate pool, while the proportion of elected women MPs declined to 17.4%. At the political party level, the proportion of elected women MPs in the AK Party, 21% of whose candidates were women, declined to 18%; the proportion in the CHP, 22.7% of whose candidates were women, declined to 12.3%; the proportion in the HDP, 38.2% of whose candidates were women, remained almost the same at 38.8%; the proportion in the İYİ Party, 26.4% of whose candidates were women, declined to 7%; and the proportion in the MHP, 13.2% of whose candidates were women, declined to 8.2%. When the candidacy and election rates in this general election are examined, it is noteworthy that, despite the İYİ Party's high performance in nominating women candidates under a woman leader, women constituted only 7% of its elected members of parliament.

General Election of 14 May 2023

Table 10. Gender Distribution of Parliamentary Candidates in the General Election of 14 May 2023

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice Unity Party (AB)	113	29%	276	71%	389
Justice and Development Party (AK PARTY)	113	18.8%	487	81.2%	600
Motherland Party (ANAP)	84	20.1%	333	79.9%	417
Justice Party (AP)	127	30.1%	295	69.9%	422
Great Unity Party (BBP)	86	14.3%	514	85.7%	600
Republican People's Party (CHP)	158	27.2%	423	72.8%	581
Power Union Party (GBP)	114	27.2%	305	72.8%	419
Young Party (GENÇPARTİ)	116	23.4%	379	76.6%	495
Rights and Freedoms Party (HAK-PAR)	163	27.2%	437	72.8%	600
People's Liberation Party (HKP)	197	32.8%	403	67.2%	600
Good Party (İYİ PARTY)	155	27.4%	410	72.6%	565
Homeland Party (MEMLEKET)	120	20%	480	80%	600
Nationalist Movement Party (MHP)	90	15%	510	85%	600
Nation Party (MİLLET)	103	17.2%	497	82.8%	600

National Path Party (MİLLİ YOL)	81	20.6%	313	79.4%	394
Left Party (SOL PARTY)	210	35%	390	65%	600
Workers' Party of Türkiye (TİP)	167	42%	231	58%	398
Communist Movement of Türkiye (TKH)	199	33.2%	401	66.8%	600
Communist Party of Türkiye (TKP)	189	31.5%	411	68.5%	600
Patriotic Party (VATAN P.)	151	25.2%	449	74.8%	600
New Welfare Party (YRP)	49	8.2%	551	91.8%	600
Green Left Party (GREEN LEFT)	263	43.8%	337	56.2%	600
Innovation Party (YP)	108	23.5%	352	76.5%	460
Victory Party (ZAFER P.)	108	19.9%	436	80.1%	554
INDEPENDENT	11	7.3%	140	92.7%	151
TOTAL	3.276	25.1%	9.761	74.9%	13.035

Source: Created using the data included in YSK (2023b).

A total of 24 political parties participated in the general election held on 14 May 2023. In the general election, in which 13.035 candidates participated, 9.761 candidates, constituting 74.9% of all candidates, were men, while 3,276 candidates, constituting 25.1%, were women. In the election of 14 May 2023, in which 24 political parties competed, two political parties had women leaders. These political parties were the TKH and the İYİ Party. One of the co-chairs of the Green Left Party was also a woman.

Table 11. Gender Distribution of Those Elected as Members of Parliament in the General Election of 14 May 2023

Political Parties	Number of Women	Percentage of Women	Number of Men	Percentage of Men	Total
Justice and Development Party (AK PARTY)	50	18.7%	218	81.3%	268
Republican People's Party (CHP)	30	17.8%	139	82.2%	169
Good Party (İYİ PARTY)	5	11.6%	38	88.4%	43
Nationalist Movement Party (MHP)	4	8%	46	92%	50

Workers' Party of Türkiye (TİP)	1	25%	3	75%	4
New Welfare Party (YRP)	0	0%	5	100%	5
Green Left Party (GREEN LEFT)	29	47.5%	32	52.5%	61
TOTAL	119	19.8%	481	80.2%	600

Source: Created using the data included in YSK (2023b).

In the general election of 14 May 2023, in which 600 members of parliament were elected, 119 women and 481 men qualified to enter the TBMM. The proportional distribution was 19.8% women and 80.2% men. This general election was the election in which women won the highest number and proportion of seats in the political history of the Republic of Türkiye. When Tables 10 and 11 are examined, it can be seen that women constituted 25.1% of the candidate pool in this general election, while the proportion of elected women MPs declined to 19.8%. At the political party level, the proportion of elected women MPs in the AK Party, 18.8% of whose candidates were women, remained almost the same at 18.7%; the proportion in the CHP, 27.2% of whose candidates were women, declined to 17.8%; the proportion in the İYİ Party, 27.4% of whose candidates were women, declined to 11.6%; the proportion in the MHP, 13.2% of whose candidates were women, declined to 8.2%; the proportion in the TİP, 42% of whose candidates were women, declined to 25%; none of the women candidates of the New Welfare Party, 8.2% of whose candidates were women, were elected; and the proportion of elected women MPs in the Green Left Party, 43.8% of whose candidates were women, increased to 47.5%. In this general election, the TİP and the New Welfare Party entered the TBMM with a very small number of MPs due to the alliances in which they participated. Therefore, the low proportions of women candidates and elected women MPs in these parties can be evaluated in the context of their limited representational capacity and alliance-based electoral success. As in the general election of 24 June 2018, the İYİ Party experienced a substantial decline between its proportion of women candidates and its proportion of elected women MPs.

Discussion

In the 1935 general election, the first election in the Republic of Türkiye in which women entered the TBMM, women constituted 4.5% of the members of Parliament. In the general elections held after this election, the proportion and number of women members of parliament declined, and these levels could only be reached again in the 1999 general election. Although women in Türkiye acquired political rights earlier than women in some European countries, the number of women MPs in Türkiye declined over time while positive developments occurred in Europe.

Today, when the numbers of women members of parliament in Europe and Türkiye are compared, the average proportion of women MPs across the 27 member states of the European Union (EU) is 33.4% (EUROSTAT, 2025). When the proportions of women MPs in all countries are examined, the global average is 26.5% (UN WOMEN, 2023). In contrast, according to the results of the 2023 general election, the proportion of women MPs in the TBMM was 19.8%.

At this point, when considering why the proportion of women MPs is lower than the EU or global average, it can be said that the first reason that comes to mind may be that fewer women than men are nominated as candidates in Türkiye. When the last five general elections examined in this study are considered, the proportions of women candidates and elected women MPs were as presented in Table 12.

Table 12. The Status of Women in General Elections Between 2011 and 2023

General Elections	Percentage of Women Candidates	Percentage of Women Elected
12 Haziran 2011	%20,7	%14,4
7 Haziran 2015	%27,6	%17,8
1 Kasım 2015	%23,7	%16,6
24 Haziran 2018	%20,7	%17,4
14 Mayıs 2023	%25,1	%19,8

Source: Created using the election statistics data included in YSK (2023b) and YSK (2022).

Although some political parties apply gender quotas in parliamentary general elections, it is difficult to argue that this provides women with an advantage. In this respect, the CHP, İYİ Party, and YSP—which subsequently evolved into the Peoples' Equality and Democracy Party (DEM)—can be cited as examples of political parties that implemented gender quotas and succeeded in entering Parliament. In the CHP, the gender quota was increased to 33% through the amendment to the party statute made in 2018 (Demirhan, 2020, p. 172), and it was updated to 50% through the amendment made in 2024 (CHP, 2024, p. 88). According to the İYİ Party's statute, the gender quota is set at a minimum of 25% (İYİ Party, 2020, p. 11). In addition, Sumbas stated in her study that the YSP applied a 50% gender quota in elections (2023, p. 7). No gender quota regulations for parliamentary candidate lists were included in either the former or current party statutes of the AK Party and MHP. Based on these data, it can be seen that, among the political parties whose statutes include gender quotas, only the İYİ Party complied with its gender quota.

When Table 12 is examined, it can be seen that the proportion of women candidates was higher than the proportion of elected women MPs in each of the last five general elections. It can be argued that this was because women were nominated in lower positions on candidate lists in general elections (Sumbas, 2023). In addition, women may have been nominated in cities where their parties were weak. It has also been stated that, in the 2018 and 2023 general elections, women candidates predominated in the fourth, sixth, seventh, tenth, eleventh, twelfth, and lower positions on candidate lists (Sumbas, 2023, p. 7). When candidate rankings in the general election of 14 May 2023 were examined by gender, it was found that women constituted only 9.2% of first-ranked candidates, 12.1% of second-ranked candidates, and 11.7% of third-ranked candidates participating in the electoral contest (YSK, 2023a). When the proportions of women candidates and elected women MPs are examined, it can be seen that political parties present more women to the public during general elections; however, an examination of candidate rankings and the proportion of elected women MPs reveals that women experience inequality at this stage.

Another dimension of inequality is that only men were elected as members of parliament in some provinces. Accordingly, only men were elected as MPs in 43 provinces in the general election of 12 June 2011. In the general election of 7 June 2015, only men were elected as MPs in 39 provinces. In the general election of 1 November 2015, only men were elected as MPs in 45 provinces. In the general election of 24 June 2018, only men were elected as MPs in 34 provinces. In the general election of 14 May 2023, only men were elected as MPs in 32 provinces (YSK, 2025).

When the cabinet members appointed by the President are examined alongside the candidates and MPs elected in general elections in Türkiye, it can be seen that there is only one woman minister in the cabinet. In this respect, Türkiye ranks 173rd among 190 countries worldwide (UN WOMEN,

2024). Regarding local elections, 35 women were elected as mayors in the 2019 local elections, corresponding to a proportion of 3.49%. In the 2024 local elections, 61 women were elected as mayors, corresponding to a proportion of 6.09% (Tosun, 2024, p. 163). When all electoral and political representation indicators in Türkiye are examined, it can be seen that women are in a disadvantaged position.

Conclusion

By recalling the historical background of women's political representation in Türkiye, this study makes visible the divergence between women's levels of nomination and election through data from the five general elections held between 2011 and 2023. The indicators presented in the discussion section demonstrate that, although women in Türkiye acquired political rights at an early stage, their levels of representation remained low for a long period and that, in the current period, the proportion of women in the TBMM remains below both the EU and global averages. This historical and comparative framework demonstrates that the representation gap cannot be closed merely through the recognition of rights and that the thresholds determining the transition between the stages of candidacy and election are decisive.

The data presented for the five general elections held between 2011 and 2023 show that the proportion of women candidates was higher than the proportion of women elected in every election. This suggests that a significant part of the representation gap is produced not at the nomination stage but at the stage at which candidacy is converted into election. This divergence is associated with factors such as candidates' positions on party lists in list-based electoral systems and parties' nomination strategies in constituencies where their electoral competitiveness is either high or low. Indeed, the findings presented in the discussion section indicate that women are represented at lower rates in the upper positions on candidate lists. This may constitute a mechanism explaining why the proportion of elected women does not increase at the same rate even when the number of women candidates rises. Nevertheless, it should also be noted that a more detailed analysis systematically incorporating candidates' list-ranking information and indicators of electable positions is required to test every dimension of this mechanism.

Regarding the gender quota provisions included in party statutes, the examples presented in the discussion section demonstrate that a formal quota declaration alone may not be sufficient to guarantee women's level of electoral success. The extent to which quota practices are reflected in representation outcomes is closely related not only to setting a proportional target within the candidate pool but also to how this target is translated into list-placement practices, particularly placement in electable positions. This finding shifts the debate on representation from the question of how many women were nominated to the question of in which positions and in constituencies with what levels of electoral competitiveness women candidates were placed.

Although the number of provinces in which only men were elected as members of parliament fluctuated across periods, its persistence demonstrates that inequality in representation is also geographically concentrated. Similarly, the findings concerning the executive and local government levels reveal that women's disadvantaged position is not limited to Parliament but has a structural character extending across different layers of political representation. This multilayered picture requires policy discussions to consider not only general elections but also the transparency of intraparty candidate-selection processes, channels of entry into local politics, and appointment practices at the executive level.

Within this framework, the study demonstrates that, although there were trends towards increased visibility for women between 2011 and 2023, the representation gap persisted. Reducing this gap may be possible through not only the nomination of women but also their placement in electable positions and institutional regulations that make such placement monitorable. Future studies that deepen the analysis through indicators of candidate ranking, electable positions, and

constituency competitiveness will make it possible to test more directly the mechanisms that produce the representation gap and to provide a stronger foundation for policy recommendations.

Moreover, the gender distribution of members of parliament in the TBMM demonstrates that political representation continues to possess a markedly male-dominated character. Practices promoting equality of opportunity solely for women are not sufficient for Parliament to reflect social diversity more effectively and to enable public issues to be discussed through different experiences.

Similarly, enabling other disadvantaged groups to access channels of candidacy through political parties and to be represented in Parliament is necessary for strengthening an inclusive structure of representation.

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

Türkiye’de 2011-2023 Yılları Arasında Gerçekleşen Genel Seçimlerde Kadın Görünürlüğü

Giriş

Siyaset, toplumda meydana gelen ve gelebilecek problemlere yönelik çözüm yolları geliştirme, toplum yararı ve kamusal faydanın sağlanabilmesi maksadıyla bireyler ve gruplar tarafından oluşturulan bir süreçtir. Siyasi partiler, toplumdaki bireyler tarafından kurulan ve bireylerin özgürlüklerinin korunması konusunda etkili aktörler arasında yer almaktadır (Kapani, 1993, s. 274). Günümüz siyasetinde yaygın kabul, en ileri demokrasilerin Batı ülkelerinde yaşandığı yönündedir. Ne var ki bu ülkelerde dahi siyasetin toplum çıkarlarını, dezavantajlı grupları, fırsat eşitliğini, özgürlüğü ve ahlaki bütünüyle kapsadığını söylemek güçtür. Zira siyaset, doğası gereği devlet ve iktidar ilişkileriyle iç içedir (Bottomore, 1987, s. 7-9). Son dönemlerde siyaset, çıkar gruplarının menfaatleri etrafında ortaklaştığı bir süreç niteliği kazanmıştır. Bu güç paylaşımında sermaye sahipleri, sivil toplum örgütleri, dernekler, dini organizasyonlar (bk. Arslan 2025) vb. aktörler kimi zaman aynı cephede yer alırken, çıkarların çatışması durumunda farklılaşabilmektedir. Bu süreçte siyasi partiler ve çıkar grupları, günün ihtiyaçlarına yönelik olarak ittifaklar kurabildikleri gibi, siyaset aracılığıyla birbirlerine karşı mücadele de yürütebilmektedir. Bu noktada kadın hareketinin temsilciliğini üstlenen sivil toplum örgütleri ve derneklerin, cinsiyet eşitliği mücadelesinde stratejilerini siyasal alanın bu dinamiklerini dikkate alarak belirlemeleri önem taşımaktadır. Türkiye’de kadınların siyasal hak ve temsilindeki ilerlemeler küresel eğilimlerle paralel biçimde artmakla birlikte, aday gösterilme ve seçilme basamaklarında hâlâ belirgin eşitsizlikler gözlenmektedir.

Türkiye’de kadın temsiline düşük olması, birbirini besleyen bir dizi eşikten kaynaklanmaktadır. Ancak bu eşikleri yalnızca ulusal düzeyle sınırlamak doğru değildir. Dünyada da Türkiye’dekine benzer cinsiyet eşitsizliği sorunları, benzer kaynaklardan beslenerek siyasal temsile yansımaktadır. Siyasal hayata girişte toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan kadının bakım yükü (Şahin vd., 2024), ekonomik bağımsızlıklarının düşük olması (Özkılıççı & Uzun, 2022, s. 88) ve siyasetin eril bir dayanışma alanı olarak örgütlenmesi (Turgut, 2022) kadınların adaylığa yönelme niyetini azaltan veya adaylığa erişimini sınırlandıran başlıca faktörler arasındadır. Adaylığa karar veren kadınlar açısından ise, kapalı liste yapısında adayların liste üzerindeki konumlarının belirlenme biçimi ve “seçilebilir” sıralara erişimin sınırlı olması, adaylık ile seçilme arasındaki geçişi etkileyen eşiklerdendir. Ulusal düzeyde bağlayıcı kota ve yerleştirme kuralının bulunmaması, gönüllü uygulamaları keyfi hale getirebilmektedir. Seçim dönemlerinde daha önce belirlenmiş kotaların esnetilmesi riski doğurabilmektedir. Bu nedenle siyasal katılımı cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesi, yaptırımı ve izlenebilirliği olan kuralların oluşturulmasını gerekli kılmaktadır.

Kadınların sosyal ve ekonomik hayatlarında karşılaştıkları güncel problemlerin anlaşılabilirliği ve önlenmesi için atılabilecek önemli adımlardan biri, kadınların siyasal hayattaki temsiliyet düzeyidir. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 12 Haziran 2011 ile 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleşen beş genel seçime ait milletvekili adayları ile genel seçimler sonucunda

TBMM'ye giren milletvekillerinin cinsiyet dağılımlarını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırma, kadınların aday gösterilme oranı ile seçilme oranı arasındaki farkın görünür kılınmasına ve bu farkın, özellikle liste sıralaması ve seçim sisteminin ürettiği eşikler bağlamında tartışılmasına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Çalışma, 2011-2023 dönemindeki beş genel seçimde kadınların milletvekili adaylığı ve seçilme oranlarındaki değişimleri ortaya koyması, siyasal temsilde kadın görünürlüğünün seyrini karşılaştırmalı biçimde izlenebilir kılması ve kadınların siyaset sahnesindeki yerinin güçlendirilmesine yönelik tartışmalara veri temelli katkı sunması bakımından önem taşımaktadır.

Bu kapsamda araştırma problemi şu şekilde formüle edilmiştir: 12 Haziran 2011-14 Mayıs 2023 arasındaki beş genel seçimde kadın milletvekili aday oranı ile kadın milletvekili seçilme oranı arasındaki farkın büyüklüğü zaman içinde ve meclise giren partiler arasında nasıl değişmektedir?

Makalenin ilerleyişi şu şekildedir: İzleyen bölümde kuramsal çerçeve ve ilgili literatür tartışılmakta, ardından veri ve yöntem sunulmaktadır. Sonraki bölümde 2011-2023 seçimlerine ilişkin karşılaştırmalı bulgular yer almaktadır. Son bölüm ise politika önerileri ve geleceğe dönük araştırma gündemiyle sonuçlanmaktadır.

Kadın Temsili ve Toplumsal Cinsiyet

Kadın temsili, siyasal bilimler literatüründe demokrasi kalitesi, siyasal eşitlik ve yurttaşlık hakkının kullanım düzeyiyle birlikte ele alınan temel bir gösterge alanıdır (Hinojosa, 2021; Young, 2002). Temsil kuramı çerçevesinde kadınların parlamentolardaki varlığı sıklıkla “tanımlayıcı temsil” kavramı üzerinden değerlendirilmekte ve yasama organındaki kadın oranı, siyasal sistemin kapsayıcılığı ile cinsiyetler arası güç dağılımının görünür bir yansıması olarak ele alınmaktadır (Mansbridge, 1999). Bu yaklaşım, parlamentonun demografik bileşimi ile toplumun nüfus yapısı arasındaki uyumsuzlukları özellikle de kadınların toplam nüfusun yaklaşık yarısını oluşturmalarına rağmen karar alma organlarında düşük oranlarda temsil edilmelerini yapısal bir eşitsizlik göstergesi olarak yorumlar (Dovi, 2002; Schwenk, 2022).

Kadın temsiline ilişkin ampirik çalışmaların önemli bir bölümü, aday listeleri ile seçilen milletvekili sayıları arasındaki ilişkiyi analizinin merkezine almaktadır (Profeta & Woodhouse, 2022; Bagues & Campa, 2021; Ruf, 2021). Aday ve seçilen sayıları/oranları, dönemler arası karşılaştırmaya elverişli olmaları ve temsildeki artış/azalış eğilimlerini somut biçimde izlemeye imkân vermeleri nedeniyle kadın temsili literatüründe yaygın kullanılan bir gösterge seti oluşturmaktadır (Alp, 2023; Alıcı & Kandeğer, 2017; Aktaş & Yetkiner, 2019). Türkiye’deki çalışmalar da büyük ölçüde kadınların adaylık ve seçilme düzeylerine odaklanarak siyasal temsildeki cinsiyet eşitsizliğini görünür kılmış, mutlak sayılarda artışlar olsa dahi seçilmişler içindeki kadın oranının nüfustaki payla uyumsuz seyrettiğini vurgulamıştır (Belli, 2015; Şahin, 2021, 2022).

Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkek olmanın yalnızca biyolojik farklılıklara indirgenemeyeceğini toplumsal olarak inşa edilen roller, beklentiler ve güç ilişkileri tarafından şekillendiğini ifade eden analitik bir mercek olarak kullanılmaktadır (Kahraman vd., 2014, s. 813; Bekleviş, 2021; Demirkır & Benli, 2022). Bu çerçevede siyaset alanı, doğal olarak erkeklere ait bir alan olmaktan ziyade, karar alma pozisyonlarının tarihsel olarak erkekler tarafından işgal edildiği ve erkek deneyimini merkeze alan kurumsal pratiklerle yeniden üretildiği bir yapı olarak kavramsallaştırılmaktadır (Bryson, 2003; Squires, 1999). Feminist siyasal kuram ve feminist kurumsalcı yaklaşımlar, parlamentoları ve partileri tarafsız örgütlenmeler olarak değil, “cinsiyetli kurumlar” olarak ele almaktadır. Toplumsal cinsiyetin, kimlerin siyasal alana girebildiğini, kimlerin aday gösterildiğini ve kimlerin liderlik pozisyonlarına yükselebildiğini belirleyen görünmez bir filtre işlevi gördüğünü savunur (Kantola & Lombardo, 2017; Mackay vd., 2010).

Toplumsal cinsiyetin siyasal temsile etkisi yalnızca normatif düzlemde değil, kamu/özel alan ayrımının ürettiği zaman, kaynak ve ağ erişimi eşitsizlikleri üzerinden de okunabilir. Bakım yükü,

yeniden üretim emeği ve hane içi sorumlulukların kadınlar üzerinde yoğunlaşması, siyasetin yüksek zaman ve kaynak gerektiren bir faaliyet olarak örgütlenmesi, kadınların siyasal alana girişini yapısal olarak sınırlandırabilmektedir (Lombardo & Meier, 2008; Kenny, 2013; Özkan, 2014, s. 1243; Cansun, 2016, s. 134; Tekin, 2021). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, yalnızca siyasete çıkan aktörlerin profiline değil, kimlerin bu sahneye erişemediğine de işaret eder. Bu sınır, parti içi disiplinin ve lider kontrolünün güçlü olduğu bağlamlarda daha da pekişmektedir. Kadınların siyasal alana dahil edilmesi çoğu zaman parti liderlerince kabul edilebilir niteliklerle çerçeveleyen “vitrin kadın vekiller” üzerinden yürüyebilmektedir. Bu koda uymayan istisnalar ise tek tipleştirme süreçleriyle hizaya çekilmekte ya da sistem dışına itilebilmektedir (Değirmenci, 2022, s. 427). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, yalnızca siyaset sahnesine çıkan aktörlerin profiline değil, bu sahneye kimlerin hiç çıkamadığına da işaret etmektedir.

Türkiye’de Kadının Görünürlüğü

Türkiye’de Kadın Haklarının Gelişim Süreci

Türk siyasal hayatında kadınların hak bilincinin gelişimi, Osmanlı Devleti’ndeki modernleşme süreciyle paralel ilerlemiştir. Tanzimat Fermanı (1839) ve Islahat Fermanı (1856) ile kadınların eğitim, miras ve evliliğin resmiyeti gibi alanlarda kazanımlar elde etmesinin zemini güçlenmiştir. 1859’da kız rüştiyesinin açılması ve 1870’te Darülmuallimat’ın kurulması kadın eğitimi açısından önemli eşikler olarak görülmüştür (Akyüz, 2011, s. 8). 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ise kız okullarının yaygınlaşması ve öğretmen seçimi gibi düzenlemelerle kadınların kamusal alana dâhil olmasında kurumsal bir adım oluşturmıştır (Çağır & Türk, 2017).

1876 Kanun-i Esasi’nin 114. maddesiyle ilköğretimin zorunlu hale gelmesi, kadınların eğitim hakkının anayasal güvenceye yaklaşması bakımından önemlidir. Aynı dönemde çalışma hakkına ilişkin hükmün (m.19) varlığı, Osmanlı Bankası, Maliye Nezareti ile Posta ve Telgraf Teşkilatı gibi kurumlarda kadınların çalışma hayatına katılmasına zemin hazırlamıştır (Hasanoğlu & Özsoy, 2024, s. 131; Pürmüşlü, 2020, s. 41). 1881-1883 nüfus sayımı ise kadınların vatandaş olarak kayda geçirilmesi bakımından kurumsal görünürlüğü artırmıştır. Bu eşik kadın meselesinin düşünsel ve kamusal alanda daha çok tartışılmasına katkı sunmuştur (NVİ, 2025).

Bu dönemde Fatma Aliye ve Emine Seniye gibi isimler, kadın hakları ve kadın görünürlüğü için yazılı üretimlerle öne çıkmıştır. Osmanlı erken dönem kadın düşünürleri, kadınların ikincil konumuna dikkat çekerek bilinç yükseltmeyi, eğitim ve mesleki özgürlükleri, kamusal alanda var olmayı ve eşitlik talebini görünür kılan kadınlık mefkûresi kavramını tartışmaya açmıştır (Demir, 2013; Ünal, 2014, s. 531; Zihnioğlu, 2019, s. 44-45).

Kadınların kamusal görünürlüğünde basın-yayın faaliyetleri de belirleyici olmuştur. Terakki gazetesinde 1868’de kadın mektuplarına yer verilmesi, kadınların sorunlarını ilk kez kamusal bir mecrada dile getirmesine imkân tanımıştır (Çakır, 2016, s. 60). 1869’da Terakki-i Muhaderat, 1895’te Hanımlara Mahsus Gazete gibi yayınlar kadınlara dönük bilgi üretimini ve tartışma zeminini genişletmiştir (Çakır, 2018, s. 97; Öztürk, 2020, s. 533).

II. Meşrutiyet döneminde Beyaz Konferanslar ve çeşitli cemiyetler, kadın bilincini yükseltme ve toplumsal katılımı artırma hedefleriyle görünürlüğü güçlendirmiştir (Kasap, 2020, s. 27-28). Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti başta olmak üzere bazı cemiyetler kadınların toplumsal hayata katılımını, bazıları ise savaş koşullarında yardım ve savunma faaliyetlerini örgütlemiştir (Çakır, 2016, s. 107-108; Tunalı, 1996, s. 20). Kadınlar Dünyası gibi kadın yazarların ağırlıkta olduğu yayınlar da kadın görünürlüğüne düşünsel ve kültürel düzlemde katkı sunmuştur (Gülcü ve Tunç, 2012). I. Dünya Savaşı sürecinde kadınlar hak taleplerini çoğu zaman annelik üzerinden görünür kılmaya yönelmiştir (Kutluata, 2020, s. 68).

1917 Hukuk-i Aile Kararnamesi evlenme yaşı, nikâhın devlet denetiminde yapılması ve çok eşliliğe sınırlama gibi düzenlemelerle kadınların aile hukukundaki konumuna ilişkin önemli bir yasal

çerçeve oluşturmuştur (Aydın, 1998, s. 316; Konan, 2016, s. 332-333; Baykan, 1999, s. 23). Cumhuriyet sonrası dönemde 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve 1926 yılında Medeni Kanun, evlilik, boşanma, velayet ve miras gibi alanlarda kadınlara yeni haklar getirmiştir. Medeni Kanun'un bazı hükümlerinin (örneğin ev reisliği) cinsiyet eşitliği bakımından eleştirilmiştir (Tokuroğlu, 2004, s. 41; Avşar & Emre Kaya, 2013, ss. 76-77).

1990'lardan itibaren kurumsal kapasite ve politika araçları genişlemiştir. 1990 yılında Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSGM) kurulmuştur (ASHB, 2025). Mor Çatı'nın 1990 yılında faaliyete başlaması ve Pekin Deklarasyonu'nun 1995 yılında kabulü kadın haklarına ilişkin politika hedeflerini güçlendirmiştir (Mor Çatı, t.y.; Özsoy, 2015, s. 79). Anayasa'nın 10. ve 41. maddeleri ile çeşitli kanunlar toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin hukuki zemini desteklemiştir. 2000'li yıllarda ise AB sürecinin de etkisiyle reformlar hız kazanmış, ulusal eylem planları hazırlanmış ve Aile Mahkemeleri kurulmuştur (Sancar, 2018, s. 58; Gökçimen, 2008, s. 33-34).

2012'de 6284 sayılı Kanun, kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir yasal araç olmuş ve ŞÖNİM'ler 2016'da faaliyete geçmiştir. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgeleri ve Eylem Planları ise politika eksenlerini kurumsallaştırmıştır. 08.03.2025 tarihli 2025/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile Koordinasyon Kurulu ve İl Koordinasyon Kurullarının oluşturulması, güçlenme politikalarının yerel ve ulusal düzeyde eşgüdümünü hedefleyen güncel bir adım olarak öne çıkmıştır (KSGM, 2018; KSGM, 2024, Resmî Gazete, 2025).

Türkiye'nin Tarafı Olduğu Uluslararası Sözleşmeler

Türkiye, kadın hakları alanında uluslararası normları takip ederek çeşitli sözleşmelere taraf olmuştur. ILO'nun 100 nolu Eşit Ücret Sözleşmesi (1951) ve 111 nolu Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi (1958) 1966'da yürürlüğe girerek eşit ücret ve ayrımcılık yasağı ilkelerini güçlendirmiştir (ILO, 2015; Resmî Gazete, 22.12.1966/12484). BM Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşme (1952)'sinde Türkiye tarafından katılım ve onay süreçleriyle yürürlüğe alınmış ve siyasal katılımda eşitliği hedeflemiştir (Resmî Gazete, 02.06.1959/10220).

Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)'nin Türkiye tarafından 1985'te kabul edilmesi, kadınların eğitim, çalışma, eşitlik ve ayrımcılıktan korunma gibi alanlarda uluslararası güvenceye erişmesini sağlamıştır (ASHB, 1985; Gökulu & Furat, 2013, s. 1904). Sözleşmenin 7, 8 ve 9. maddeleri, kadınların siyasal katılımı ve vatandaşlık haklarını güçlendiren hükümlerdir. BM düzeyinde kadın temsiliyetinin en az %30 olması yönündeki hedefin 1990'lardan itibaren izlenmesi, Türkiye'nin temsil oranlarının da kıyaslanmasına imkân vermiştir (TÜSİAD-KAGİDER, 2008, s. 257-258). 2023 itibarıyla TBMM'de kadın temsil oranının %19,8 olması, hedefin gerisinde kaldığını göstermektedir. Pekin Deklarasyonu'nun kabulüyle kadınların siyasette görünürlüğünü artırmaya dönük çalışmalar hız kazanmıştır (Sallan Gül & Altındal, 2015, s. 60).

2000 sonrası dönemde kadınların siyasal görünürlüğündeki artış, uluslararası yükümlülükler ve AB sürecindeki reformlarla birlikte daha görünür hale gelmiş, kadın örgütleri ve sivil toplum, partiler üzerinde temsil baskısı oluşturan aktörler olarak öne çıkmıştır (Yüksel, 2022, s. 1308).

Türkiye'de Kadınların Siyasi Hak Kazanımları

Tanzimat'la güçlenen eğitimli kadın profili, II. Meşrutiyet döneminde kadın hareketlerinin gelişimine katkı sunmuştur (Altuntaş, 2013, s. 376). Buna karşın, erken dönemde seçimlerde kadınlar seçme ve seçilme hakkına sahip değildir (Eryaman, 2025, p. 845). Siyasal hak talepleri TBMM'nin açılışı sonrası belirginleşmiş 1921'de Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti programında seçme ve seçilme hakkı talebi açıkça yer almıştır (Sallan Gül & Altındal, 2015, s. 55).

Nezihe Muhittin öncülüğünde 1923'te kurulan Kadınlar Halk Fırkası (KHF), siyasal hak talebini örgütlü bir çerçeveye taşıması bakımından önemlidir. Ancak parti olarak devamına izin

verilmemiş ve 1924'te Türk Kadınlar Birliği'ne (TKB) dönüşmüştür (Toprak, 1988, s. 158). Kadınların siyasal hakları iki aşamada gerçekleşmiş, 1930'da yerel seçimlerde oy kullanma, 1934'te genel seçimlerde seçme-seçilme hakkı kazanılmıştır. 1933'te Köy Kanunu değişikliğiyle kadınların muhtar ve ihtiyar meclisi üyeliğinin yolu açılmıştır (Resmî Gazete, 1933). Bu hakların verilmesinin, kadınların taleplerinden ziyade modernleşme hedefleriyle ilişkilendirildiği de vurgulanmıştır (Kandiyoti, 1989: 126). 1935'te TKB'nin faaliyetlerinin sona ermesi, kadın örgütlülüğünün kurumsal devamlılığı bakımından bir kırılma olarak görülebilir (Oğuzhan, 2023, s. 420). 1935 genel seçimlerinde TBMM'ye 18 kadın milletvekili girmiş ve kadınların Meclisteki oranı %4,5 olmuştur (TÜİK, 2018). Aşağıda 1935'ten itibaren genel seçimlerde milletvekili cinsiyet dağılımı verilmiştir.

Tablo 1: 1935-1999 Arası Genel Seçim Sonucunda Milletvekili Cinsiyet Dağılımı

Seçim Yılı	Milletvekili Sayısı	Kadın Milletvekili Sayısı	Kadın Milletvekili Oranı	Erkek Milletvekili Sayısı	Erkek Milletvekili Oranı
1935	399	18	%4,5	381	%95,5
1939	429	16	%3,7	413	%96,3
1943	455	16	%3,5	439	%96,5
1946	465	9	%1,9	456	%98,1
1950	487	3	%0,6	484	%99,4
1954	541	4	%0,7	537	%99,3
1957	610	8	%1,3	602	%98,7
1961	450	3	%0,7	447	%99,3
1965	450	8	%1,8	442	%98,2
1969	450	5	%1,1	445	%98,9
1973	450	6	%1,3	444	%98,7
1977	450	4	%0,9	446	%99,1
1983	399	12	%3,0	387	%97,0
1987	450	6	%1,3	444	%98,7
1991	450	8	%1,8	442	%98,2
1995	550	13	%2,4	537	%97,6
1999	550	23	%4,2	527	%95,8

Kaynak: TÜİK (2018) verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

1935 sonrasında kadın milletvekili sayısı ve oranında uzun süreli bir gerileme yaşanmış ve 1946 çok partili hayata geçişle birlikte bu düşüşün belirginleştiği belirtilmiştir (Tekeli, 1988, s. 78). Bu durum, tek parti dönemindeki görece yarı otomatik seçilme avantajının kaybı ve rekabetçi seçim ortamında kadın adayların dezavantajlı konuma itilmesiyle açıklanmıştır (Tekeli, 1981, s. 301-302). Artışın ancak 1999'da belirginleşmesinde Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) faaliyetlerinin etkili olduğu ifade edilmiştir (Kaşıkırık & Karaoğlu, 2021, s. 27).

Milletvekilliği gibi Bakanlık, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı makamında da kadınların dezavantajlı durumda oldukları söylenebilir. Türkiye'de kurulan hkmetler içerisinde yer alan kadın bakan sayısı da kadın milletvekili sayısı gibi olduğca sınırlı kalmıştır. Türkiye'de hkmette yer alan ilk kadın bakan Türkan Akyol'dur. Akyol, Nihat Erim'in Başbakanlığında kurulan 33. Hkmet içerisinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı görevini sekiz ay (26 Mart 1971-11 Aralık 1971) boyunca sürdürmüştür (erezci, 2018, s. 822). Türkiye'deki ilk seçilmiş kadın bakan ise İmren Aykut'tur. Aykut, 46. ve 47. Hükümette alışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yapmıştır. Türkiye Cumhuriyeti 54. Hkmetinde ise dört kadın bakan aynı anda görev yapmıştır. Türkiye'de bakan

olarak görev yapan kadın sayısı aynı kabine içerisinde hiçbir zaman bu sayının üzerine çıkamamıştır. Başbakanlık makamına gelindiğinde, ilk ve tek kadın Başbakan Tansu Çiller olmuştur. Cumhurbaşkanlığında ise hem Meclis tarafından yapılan seçimlerde hem de halkın oyladığı seçimlerde herhangi bir kadın aday Cumhurbaşkanı seçilmemiştir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, Türkiye’de kadınların parlamenter temsiline ilişkin eğilimleri ortaya koymak amacıyla betimsel ve karşılaştırmalı bir araştırma deseniyle yürütülmüştür. Betimsel yönü, kadın aday ve seçilen kadın milletvekili oranlarının mevcut durumunu ve yıllar içindeki dağılımını ortaya koymaktadır. Karşılaştırmalı yönü ise bu oranları seçim dönemleri, siyasi partiler ve ittifak yapıları açısından değerlendirmektedir. Veriler, resmî seçim sonuçları, parti aday listeleri ve ilgili kurumsal dokümanlar üzerinden elde edilmiştir. Bu nedenle çalışma, doküman incelemesine dayalı ikincil veri analizi niteliği taşımaktadır. Doküman incelemesi, basılı veya elektronik belgelerin sistematik biçimde gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi yoluyla güvenilir veri üretimine imkân veren bir veri toplama ve analiz yaklaşımıdır (Bowen, 2009; Yıldırım & Şimşek, 2018). İkincil veri analizi, araştırmacının doğrudan üretmediği verileri belirli bir analitik çerçeve içinde yeniden kullanarak yeni göstergeler türetmesi ve karşılaştırmalı sonuçlar üretmesi esasına dayanır (Johnston, 2014; Vartanian, 2011).

Veri Kaynağı ve Veri Setinin Oluşturulması

Araştırmanın veri kaynağını Yüksek Seçim Kurulu (YSK) Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Seçim İstatistikleri (2009-2019) ile Seçim İstatistikleri (2020-2024) dokümanları oluşturmaktadır. Bu dokümanlarda yer alan milletvekili genel seçimlerine ilişkin aday ve seçim sonuçları verileri derlenerek, seçim yılı, siyasi parti ve cinsiyet kırılımları hakkında bir veri seti oluşturulmuştur.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırma, 12 Haziran 2011 ile 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleşen beş milletvekili genel seçimi ile sınırlandırılmıştır. Bu tarihlerden önceki genel seçimler ile Cumhurbaşkanlığı seçimi, yerel seçim ve halkoylaması gibi diğer seçim türleri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Analiz, yalnızca seçimlerin resmî sonuçları üzerinden yürütülmüştür. Seçim sonrasında ortaya çıkan istifa, ölüm, parti değiştirme, ortak liste/ittifak kaynaklı sonradan oluşan durumlar gibi değişkenler değerlendirmeye dahil edilmemiştir.

Veri Analizi

Verilerin analizinde karşılaştırmalı tablo analizleri kullanılmıştır. Öncelikle her seçim yılı için kadın ve erkek aday sayıları ile oranları ardından seçilen milletvekillerinin cinsiyete göre dağılımları hesaplanmış ve yıllar arası eğilimler karşılaştırılmıştır. Tablo düzeni ve parti sıralaması, YSK dokümanlarındaki sunum mantığı korunarak oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular, kadınların aday gösterilme düzeyi ile seçilme düzeyi arasındaki farkların zaman içinde nasıl değiştiğini ve bu farkların parti/ seçim yılı kırılımlarında hangi yönlerde yoğunlaştığını ortaya koyacak biçimde raporlanmıştır.

Bulgular

Bu bölüm, 12 Haziran 2011 genel seçimlerinden 14 Mayıs 2023 genel seçimlerine kadar gerçekleşen 5 genel seçimi kapsamaktadır. Bu seçimlerde kadınların siyasal hayata katılımının temel göstergesi olan milletvekilliği adaylıkları ve seçilmiş olma durumları, erkek adaylar ve milletvekilleriyle karşılaştırılacaktır.

12 Haziran 2011 Genel Seçimleri**Tablo 2:** 12 Haziran 2011 Milletvekili Adaylarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	79	%14,4	471	%85,6	550
Büyük Birlik Partisi (BBP)	62	%11,3	487	%88,7	549
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	107	%19,5	443	%80,5	550
Demokrat Parti (DP)	114	%20,7	434	%79,3	548
Demokratik Sol Parti (DSP)	119	%21,6	421	%78,4	540
Doğru Yol Partisi (DYP)	81	%14,7	351	%85,3	432
Emek Partisi (EMEP)	73	%13,3	123	%86,7	196
Halkın Sesi Partisi (HAS PARTİ)	79	%14,4	469	%85,6	548
Hak ve Eşitlik Partisi (HEPAR)	114	%20,7	301	%79,3	415
Liberal Demokrat Parti (LDP)	101	%18,4	293	%81,6	394
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	70	%12,7	468	%87,3	538
Millet Partisi (MİLLET)	136	%24,7	414	%75,3	550
Milliyetçi ve Muhafazakâr Parti (MMP)	135	%24,5	404	%75,5	539
Saadet Partisi (SAADET)	42	%7,6	508	%92,4	550
Türkiye Komünist Partisi (TKP)	226	%41,1	324	%58,9	550
BAĞIMSIZ	25	%4,5	176	%95,5	201
TOPLAM	1.563	%20,7	6.087	%79,6	7.650

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

12 Haziran 2011 genel seçimlerine 15 siyasi parti katılmıştır. Toplamda ise siyasi partiler ve bağımsızlar olarak 7.650 aday seçime girmiştir. Bu adayların %79,6'sını oluşturan 6.087 kişi erkek, %20,7'sini oluşturan 1.563 aday ise kadınlardan oluşmuştur. Tablo 2 incelediğinde, TKP hariç tüm siyasi partilerin bu genel seçimlerde kadın aday gösterme durumunun düşük olduğu söylenebilir. Bu seçime katılan 15 siyasi partinin genel başkanları erkektir.

Tablo 3: 12 Haziran 2011 Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	46	%14,1	281	%85,9	327

PARTİ)					
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	19	%14,1	116	%85,9	135
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	3	%5,7	50	%94,3	53
BAĞIMSIZ	11	%31,4	24	%68,6	35
TOPLAM	79	%14,4	471	%85,6	550

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

12 Haziran 2011'de gerçekleşen genel seçim sonucunda TBMM'ye 3 siyasi parti ve 35 bağımsız milletvekili girmeye hak kazanmıştır. 35 bağımsız milletvekili ise Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)'nin, seçim barajına takılmamak için parti listesinden aday gösterilmeyip bağımsız olarak seçilenlerdir (Gümüş ve Demir Sargut, 2024, s. 333). Meclise giren siyasi partiler ise AK Parti, CHP ve MHP'dir. Tablo 2 ve Tablo 3 incelendiğinde, 550 milletvekilinin Meclise girmeye hak kazandığı bu seçimde milletvekillerinin %85,6'sını oluşturan 471 milletvekilinin erkek, %14,4'ünü oluşturan 79 milletvekilinin ise kadın olduğu görülmektedir. Aday ve seçilen milletvekillerinin cinsiyet dağılımı göz önüne alındığında %20,7 kadın aday seçim yarışında yer alırken seçilen kadınların oranı %14,4 olarak gerçekleşmiştir. AK Parti adaylarının %14,4'lük bir kısmı kadınlardan oluşmaktayken seçilen AK Partili kadın milletvekili oranı %14,1, CHP için %19,5'lik kadın adaya karşın Meclise giren milletvekili kadın oranı %14,1, MHP için ise %12,7'lik kadın adaya karşın %5,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda bu seçimlerde Meclise giren tüm siyasi partilerin kadın milletvekili oranı, seçilen milletvekillerine göre oransal olarak düşüş yaşamıştır.

7 Haziran 2015 Genel Seçimleri

Tablo 4: 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri Milletvekili Adaylarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	101	%18,4	449	%81,6	550
Anadolu Partisi (ANADOLU)	193	%35,1	357	%64,9	550
Bağımsız Türkiye Partisi (BTP)	106	%19,3	444	%80,7	550
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	109	%19,8	441	%80,2	550
Demokrat Parti (DP)	82	%14,9	468	%85,1	550
Demokratik Sol Parti (DSP)	123	%22,4	427	%77,6	550
Doğru Yol Partisi (DYP)	95	%27,7	248	%72,3	343
Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR)	127	%26,3	356	%73,7	483
Hak ve Adalet Partisi (HAP)	28	%19,1	119	%80,9	147
Halkların Demokratik Partisi (HDP)	249	%45,3	301	%54,7	550
Halkın Kurtuluş Partisi (HKP)	199	%36,2	351	%63,8	550

Komünist Parti (KP)	550	%100	0	%0	550
Liberal Demokrat Parti (LDP)	88	%21,5	321	%78,5	409
Merkez Parti (MEP)	113	%23,4	371	%76,6	484
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	67	%12,2	483	%87,8	550
Millet Partisi (MİLLET)	112	%20,4	438	%79,6	550
Saadet Partisi (SAADET)	45	%8,2	505	%91,8	550
Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi (TURK PARTİ)	96	%27,4	255	%72,6	351
Vatan Partisi (VATAN P.)	147	%26,7	403	%73,3	550
Yurt Partisi (YURT-P)	72	%21,9	257	%78,1	329
Bağımsızlar	17	%10,3	148	%89,7	165
Toplam	2.719	%27,6	7142	%72,4	9.861

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

7 Haziran 2015 genel seçimleri için seçim yarışına 20 siyasi parti katılmıştır. Toplamda 9.861 adayın yarıştığı seçimde adayların %72,4'ünü oluşturan 7.142 aday erkeklerden, %27,6'sını oluşturan 2.719 aday ise kadınlardan oluşmuştur. Bu seçimde ANADOLU Partisi ve Komünist Parti'nin (KP) genel başkanı, Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) ise eş başkanlarından biri kadındır. Bu partilerden KP'nin tüm adaylarının kadınlardan oluşması dikkat çekmektedir. ANADOLU Partisi'nin ise adaylarının %35,1'i kadınlardan oluşmuştur. HDP, adaylarının %45,3'ünü kadınlardan göstermiştir.

Tablo 5: 7 Haziran 2015 Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet Kalkınma Partisi (AK PARTİ)	41	%15,9	217	%84,1	258
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	21	%15,9	111	%84,1	132
Halkların Demokratik Partisi (HDP)	32	%40	48	%60	80
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	4	%5	76	%95	80
TOPLAM	98	%17,8	452	%82,2	550

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

7 Haziran 2015 genel seçimleri sonucunda Meclise girmeye 4 siyasi parti hak kazanmıştır. Bu siyasi partiler AK Parti, CHP, HDP ve MHP'dir. Tablo 4 ve Tablo 5 incelendiğinde, 550 milletvekilinin Meclise girmeye hak kazandığı bu seçimde milletvekillerinin %17,8'ini oluşturan 98 milletvekili kadındır. Adaylarının %18,4'ünü kadınlardan gösteren AK Parti, seçim sonucunda milletvekillerinin %15,9'unu kadınlardan, %19,8'lik kadın adaya sahip olan CHP'nin milletvekillerinin %15,9'unu, adaylarının %45,3'ünü kadınlardan belirleyen HDP'nin

milletvekillerinin %40'ını, adaylarının %12,2'sinin kadınlardan oluştuğu MHP'nin ise milletvekillerinin %5'ini kadınlar oluşturmaktadır. 7 Haziran 2015 seçimlerinde kadın adayların seçilen kadın milletvekillerinden oransal olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu seçim sonucunda hükümet kurmak için çoğunluk oluşmamış, 1 Kasım 2015'te tekrar genel seçim gerçekleşmiştir.

1 Kasım 2015 Genel Seçimleri

Tablo 6: 1 Kasım 2015 Milletvekili Adaylarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	71	%12,9	479	%87,1	550
Anadolu Partisi (ANADOLU)	53	%9,6	497	%90,4	550
Bağımsız Türkiye Partisi (BTP)	94	%17,1	456	%82,9	550
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	127	%23,1	423	%76,9	550
Demokrat Parti (DP)	84	%15,3	466	%84,7	550
Demokratik Sol Parti (DSP)	129	%23,5	421	%76,5	550
Doğru Yol Partisi (DYP)	89	%29	218	%71	307
Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR)	147	%29,2	357	%70,8	504
Halkların Demokratik Partisi (HDP)	234	%42,6	316	%57,4	550
Halkın Kurtuluş Partisi (HKP)	198	%36	352	%64	550
Komünist Parti (KP)	306	%55,6	244	%44,4	550
Liberal Demokrat Parti (LDP)	92	%20,8	352	%79,2	444
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	78	%14,2	472	%85,8	550
Millet Partisi (MİLLET)	116	%21,1	434	%78,9	550
Saadet Partisi (SAADET)	28	%5,1	522	%94,9	550
Vatan Partisi (VATAN P.)	150	%27,3	400	%72,7	550
Bağımsız	1	%4,8	20	%95,2	21
Toplam	1.997	%23,7	6.429	%76,3	8.426

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

1 Kasım 2015 genel seçimlerinde 16 siyasi parti seçim yarışına katılmıştır. Toplamda 8.426 adayın yarıştığı seçimde, adayların %76,3'ünü oluşturan 6.429 aday erkeklerden, %23,7'lik bölümü oluşturan 1.997 aday ise kadınlardan oluşmuştur. Bu seçimde sadece TKP kadın genel başkana sahipken, HDP ise kadın eş genel başkana sahiptir. Kadınların yönetimde olduğu siyasi partiler, bu seçimde diğer partilere göre oransal olarak daha fazla kadın aday çıkarmışlardır.

Tablo 7: 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet Kalkınma Partisi (AK PARTİ)	34	%10,7	283	%89,3	317
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	21	%15,7	113	%84,3	134
Halkların Demokratik Partisi (HDP)	23	%39	36	%61	59
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	3	%7,5	37	%92,5	40
TOPLAM	81	%16,6	469	%83,4	550

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

1 Kasım 2015 genel seçimleri sonuçlarına göre TBMM'ye 4 siyasi parti girmeye hak kazanmıştır. Bu partiler AK Parti, CHP, HDP ve MHP'den oluşmaktadır. Tablo 6 ve Tablo 7 incelendiğinde, 550 kişilik Meclise girenlerin %83,4'ünü oluşturan 469 milletvekili erkeklerden, %16,6'sını oluşturan 81 milletvekili ise kadınlardan oluşmuştur. Milletvekili aday listelerinin %12,9'unu kadınların oluşturduğu AK Parti'nin seçim sonucunda seçilen kadın milletvekili oranı %10,7, adaylarının %23,1'i kadınlardan oluşan CHP'nin seçilen kadın milletvekili oranı %15,7, adaylarının %42,6'sı kadınlardan oluşan HDP'nin seçilen kadın milletvekili oranı %39, adaylarının %14,2'si kadınlardan oluşan MHP'nin ise gerçekleşen seçimlerden sonra %7,5'i kadınlardan oluşmuştur. Genel seçim sonucu oluşan duruma göz atıldığında, kadınların oranları adaylıkta daha yüksek seyretmiş, seçilen milletvekillerinin cinsiyet dağılımında ise daha düşük kalmıştır. Toplam adayların %23,7'si kadın, seçilen milletvekillerinin oranı ise %16,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu seçimde Meclise giren siyasi partilerin tümünde kadınlar oransal olarak adaylığa göre azalmıştır.

24 Haziran 2018 Genel Seçimleri

Tablo 8: 24 Haziran 2018 Genel Seçimleri Milletvekili Adaylarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	126	%21	474	%79	600
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	136	%22,7	464	%77,3	600
Halkların Demokratik Partisi (HDP)	229	%38,2	371	%61,8	600
Hür Dava Partisi (Hüda Par)	44	%7,5	539	%92,5	583
İyi Parti (İYİ Parti)	158	%26,4	440	%73,6	598
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	79	%13,2	521	%86,8	600
Saadet Partisi (SAADET)	70	%11,7	528	%88,3	598
Vatan Partisi (Vatan P.)	149	%24,8	451	%75,2	600
Bağımsız	11	%16,2	57	%83,8	68

Toplam	1002	%20,7	3845	%79,3	4847
--------	------	-------	------	-------	------

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

24 Haziran 2018 genel seçimlerine 8 siyasi parti katılmıştır. Toplamda 4.847 adayın yer aldığı seçimde kadın aday sayısı 1.002, erkek aday sayısı ise 3.845 olmuştur. Adayların cinsiyetlere göre oranları ise kadınlar için %20,7, erkekler için ise %79,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu genel seçimde sadece İYİ Parti kadın genel başkana sahipken, HDP ise kadın eş genel başkana sahiptir.

Tablo 9: 24 Haziran 2018 Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet ve Kalkınma Partisi (AK PARTİ)	53	%18	242	%82	295
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	18	%12,3	128	%87,7	146
Halkların Demokratik Partisi (HDP)	26	%38,8	41	%61,2	67
İyi Parti (İYİ PARTİ)	3	%7	40	%93	43
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	4	%8,2	45	%91,8	49
TOPLAM	104	%17,4	496	%82,6	600

Kaynak: YSK (2022)'da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

24 Haziran 2018 genel seçimleri sonucunda TBMM'ye 5 siyasi parti girmeye hak kazanmıştır. Bu genel seçimde TBMM vekil sayısı 600'e çıkarılmıştır. Tablo 8 ve Tablo 9 incelendiğinde, genel seçim sonucunda Meclise girmeye hak kazanan 600 milletvekilinin %82,6'sını oluşturan 496 milletvekili erkeklerden, %17,4'ünü oluşturan 104 milletvekili kadınlardan seçilmiştir. Bu genel seçimde aday havuzunun %20,7'si kadınlardan oluşurken, seçilen kadın milletvekili oranı %17,4'e düşmüştür. Siyasi partiler bazında ise, adaylarının %21'i kadın olan AK Parti'nin seçilen kadın milletvekili oranı %18'e düşmüş; adaylarının %22,7'si kadın olan CHP'nin seçilen kadın milletvekili oranı %12,3'e düşmüş; adaylarının %38,2'si kadın olan HDP'nin seçilen kadın milletvekili oranı %38,8 ile hemen hemen aynı kalmış; adaylarının %26,4'ü kadın olan İYİ Parti'nin seçilen kadın milletvekili oranı %7'ye düşmüş; adaylarının %13,2'si kadın olan MHP'nin seçilen kadın milletvekili oranı %8,2'ye düşmüştür. Bu genel seçimde adaylık ve seçilme oranları incelendiğinde; genel başkanı kadın olan İYİ Parti'nin kadın aday belirleme sürecindeki yüksek performansına rağmen, seçilen milletvekillerinin sadece %7'sini kadınların oluşturması dikkat çekmiştir.

14 Mayıs 2023 Genel Seçimleri

Tablo 10: 14 Mayıs 2023 Genel Seçimleri Milletvekili Adaylarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet Birlik Partisi (AB)	113	%29	276	%71	389
Adalet ve Kalkınma Partisi (AK)	113	%18,8	487	%81,2	600

PARTİ)					
Anavatan Partisi (ANAP)	84	%20,1	333	%79,9	417
Adalet Partisi (AP)	127	%30,1	295	%69,9	422
Büyük Birlik Partisi (BBP)	86	%14,3	514	%85,7	600
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	158	%27,2	423	%72,8	581
Güç Birliği Partisi (GBP)	114	%27,2	305	%72,8	419
Genç Parti (GENÇPARTİ)	116	%23,4	379	%76,6	495
Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR)	163	%27,2	437	%72,8	600
Halkın Kurtuluş Partisi (HKP)	197	%32,8	403	%67,2	600
İyi Parti (İYİ PARTİ)	155	%27,4	410	%72,6	565
Memleket Partisi (MEMLEKET)	120	%20	480	%80	600
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	90	%15	510	%85	600
Millet Partisi (MİLLET)	103	%17,2	497	%82,8	600
Milli Yol Partisi (MİLLİ YOL)	81	%20,6	313	%79,4	394
Sol Parti (SOL PARTİ)	210	%35	390	%65	600
Türkiye İşçi Partisi (TİP)	167	%42	231	%58	398
Türkiye Komünist Hareketi (TKH)	199	%33,2	401	%66,8	600
Türkiye Komünist Partisi (TKP)	189	%31,5	411	%68,5	600
Vatan Partisi (VATAN P.)	151	%25,2	449	%74,8	600
Yeniden Refah Partisi (YRP).	49	%8,2	551	%91,8	600
Yeşil Sol Parti (YEŞİL SOL)	263	%43,8	337	%56,2	600
Yenilik Partisi (YP)	108	%23,5	352	%76,5	460
Zafer Partisi (ZAFER P.)	108	%19,9	436	%80,1	554
BAĞIMSIZ	11	%7,3	140	%92,7	151
TOPLAM	3276	%25,1	9.761	%74,9	13035

Kaynak: YSK (2023b)'da yer alan veriler kullanılarak oluşturulmuştur.

14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen genel seçimlere toplamda 24 siyasi parti katılmıştır. 13.035 adayın yer aldığı genel seçimde bu adayların %74,9'unu oluşturan 9.761 aday erkek, %25,1'ini oluşturan 3.276 aday ise kadındır. 24 siyasi partinin yarıştığı 14 Mayıs 2023 seçimlerinde

2 siyasi parti kadın genel başkana sahiptir. Bu siyasi partiler TKH ve İYİ Parti'dir. Yeşil Sol Parti'nin ise eş başkanlarından biri kadındır.

Tablo 11: 14 Mayıs 2023 Genel Seçimlerinde Milletvekili Seçilenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Siyasi Partiler	Kadın Sayısı	Kadın Oranı	Erkek Sayısı	Erkek Oranı	Toplam
Adalet Kalkınma Partisi (AK PARTİ)	50	%18,7	218	%81,3	268
Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)	30	%17,8	139	%82,2	169
İyi Parti (İYİ PARTİ)	5	%11,6	38	%88,4	43
Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)	4	%8	46	%92	50
Türkiye İşçi Partisi (TİP)	1	%25	3	%75	4
Yeniden Refah Partisi (YRP)	0	%0	5	%100	5
Yeşil Sol Partisi (YEŞİL SOL)	29	%47,5	32	%52,5	61
TOPLAM	119	%19,8	481	%80,2	600

Kaynak: YSK (2023b)'da yer alan veriler kullanılarak oluşturulmuştur.

600 milletvekilinin seçildiği 14 Mayıs 2023 genel seçimlerinde, 119 kadın ve 481 erkek milletvekili TBMM'ye girmeye hak kazanmıştır. Oransal dağılım ise %19,8 kadın, %80,2 erkek olarak gerçekleşmiştir. Bu genel seçim Türkiye Cumhuriyeti siyasi tarihinde kadınların oransal ve sayısal olarak en çok koltuk kazandığı seçim olmuştur. Tablo 10 ve Tablo 11 incelendiğinde, bu genel seçimde aday havuzunun %25,1'i kadınlardan oluşurken seçilen kadın milletvekili oranı %19,8'a düşmüştür. Siyasi partiler bazında ise, adaylarının %18,8'i kadın olan AK Parti'nin seçilen kadın milletvekili oranı %18,7 ile hemen hemen aynı kalmış; adaylarının %27,2'si kadın olan CHP'nin seçilen kadın milletvekili oranı %17,8'e düşmüş; adaylarının %27,4'ü kadın olan İYİ Parti'nin seçilen kadın milletvekili oranı %11,6'ya düşmüş; adaylarının %13,2'si kadın olan MHP'nin seçilen kadın milletvekili oranı %8,2'ye düşmüş; adaylarının %42'si kadın olan TİP'in seçilen kadın milletvekili oranı %25'e düşmüş; adaylarının %8,2'si kadın olan Yeniden Refah Partisi'nden kadın milletvekili adaylarından hiçbiri seçilememiş; adaylarının %43,8'i kadın olan Yeşil Sol Parti'nin seçilen kadın milletvekili oranı %47,5'e yükselmiştir. Bu genel seçimde TİP ve Yeniden Refah Partisi, yer aldıkları ittifaklar sayesinde çok az sayıda milletvekiliyle TBMM'ye girmiştir. Bu nedenle, söz konusu partilerde kadın aday ve seçilen kadın milletvekili oranlarının düşük düzeyde kalması, sınırlı temsil kapasitesi ve ittifak temelli seçim başarısı bağlamında değerlendirilebilir. İYİ Parti, 24 Haziran 2018 genel seçimlerinde olduğu gibi, aday ve seçilen kadın milletvekili oranlarında büyük düşüş yaşamıştır.

Tartışma

Türkiye Cumhuriyeti'nde kadınların TBMM'ye girdiği ilk seçim olan 1935 genel seçimlerinde Meclisi oluşturan vekillerin %4,5'i kadınlardan oluşmuştur. Bu genel seçimden sonra gerçekleşen genel seçimlerde Mecliste kadın milletvekili oranı ve sayısı azalmış ancak 1999 yılındaki genel seçimlerinde bu oranlar yakalanabilmiştir. Türkiye'de her ne kadar kadınlar siyasal hakları bazı Avrupa ülkelerinden daha önce kazanılmış olsalar da zamanla Avrupa'da olumlu gelişmeler yaşanırken Türkiye'de kadın vekil sayısı azalmıştır.

Günümüzde ise Avrupa ve Türkiye’deki kadın milletvekili sayıları karşılaştırıldığında, 27 Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkenin kadın milletvekili ortalaması %33,4’tür (EUROSTAT, 2025). Tüm ülkelerin kadın milletvekili oranları incelendiğinde ise dünya ortalaması %26,5’tir (UNWOMEN, 2023). Buna karşın TBMM’de kadın milletvekili oranı 2023 genel seçim sonuçlarına göre %19,8 olmuştur.

Bu noktada, kadın milletvekili oranının neden AB’den veya dünyadan daha düşük olduğu düşünülürse, ilk akla gelen sebebin Türkiye’de kadınların erkeklere göre daha az aday gösterilmesi olabileceği söylenebilir. Araştırmaya konu olan son 5 genel seçim incelendiğinde, kadın aday oranları ve seçilen kadın milletvekili oranları Tablo 12’deki gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 12: 2011-2023 Yılları Arasındaki Genel Seçimlerde Kadınların Durumu

Genel Seçimler	Kadın aday oranı	Seçilen kadın oranı
12 Haziran 2011	%20,7	%14,4
7 Haziran 2015	%27,6	%17,8
1 Kasım 2015	%23,7	%16,6
24 Haziran 2018	%20,7	%17,4
14 Mayıs 2023	%25,1	%19,8

Kaynak: YSK (2023b) ve YSK (2022)’da yer alan seçim istatistikleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

Bazı siyasi partiler her ne kadar milletvekili genel seçimleri için cinsiyet kotası uygulamasında bulunsalar bile, bu durumun kadınlar için bir avantaj sağladığını söylemek güçtür. Bu bakımdan, Meclise girmeyi başaran siyasi partilerden cinsiyet kotası uygulaması yapan siyasi partilere CHP, İYİ Parti ve YSP (YSP sonrasında Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi’ne evrilmiştir- DEM) örnek olarak verilebilir. CHP’de cinsiyet kotası, 2018’de gerçekleştirilen tüzük değişikliğiyle %33’e yükseltilmiş (Demirhan, 2020, s. 172), 2024’te yapılan tüzük değişikliğiyle de cinsiyet kotası uygulaması %50 olarak güncellenmiştir (CHP, 2024, s. 88). İYİ Parti tüzüğüne göre cinsiyet kotası, en az %25 olarak belirlenmiştir (İYİ Parti, 2020, s. 11). Ayrıca, Sumbas çalışmasında YSP’nin seçimlerde %50’lik cinsiyet kotası koyduğundan bahsetmiştir (2023, s. 7). AK Parti ve MHP’nin eski/güncel parti tüzüklerinde ise milletvekilliği aday listeleri için cinsiyet kotası düzenlemesi yapılmamıştır. Bu verilerden yola çıkarak, parti tüzüklerinde cinsiyet kotasına yer veren siyasi partilerden yalnızca İYİ Parti’nin cinsiyet kotasına uyduğu görülmektedir.

Tablo 12 incelendiğinde, son 5 genel seçimde kadın aday oranının seçilen kadın vekil oranına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun sebebi, kadınların genel seçimlerde daha düşük sıralardan aday gösterilmesi olduğu söylenebilir (Sumbas, 2023). Buna ek olarak kadınlar partinin güçsüz oldukları şehirlerde aday gösterilmiş olabilirler. Ayrıca, 2018 ve 2023 genel seçimlerinde kadın adayların aday gösterilme sıralarının 4., 6., 7., 10., 11., 12. ve daha geri sıralarda baskın olduğu ifade edilmiştir (Sumbas, 2023, s. 7). 14 Mayıs 2023 genel seçimlerinde aday sıralamaları cinsiyetlere göre incelendiğinde, 1. sıra adaylarının sadece %9,2’sinin kadın, 2. sıra adaylarının yalnızca %12,1’inin kadın ve 3. sıra adaylarının ise %11,7’sinin kadın aday olarak seçim yarışına katıldığı tespit edilmiştir (YSK, 2023a). Kadın aday ve seçilen kadın vekil oranları incelendiğinde, siyasi partilerin genel seçimlerde kamuoyu önüne daha çok kadın çıkarırken, aday sıralamaları ve seçilen kadın vekil oranı incelendiğinde kadınların bu noktada eşitsizliğe maruz kaldıkları görülmektedir.

Eşitsizliğin bir diğer boyutu da bazı illerde seçilen milletvekillerinin sadece erkeklerden oluşmasıdır. Buna göre, 12 Haziran 2011 genel seçimlerinde 43 ilde sadece erkek milletvekili seçilmiştir. 7 Haziran 2015 genel seçimlerinde 39 ilde sadece erkek milletvekili seçilmiştir. 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde 45 ilde sadece erkek milletvekili seçilmiştir. 24 Haziran 2018 genel seçimlerinde ise 34 ilde sadece erkek milletvekili seçilmiştir. 14 Mayıs 2023 genel seçimlerinde 32 ilde sadece erkek milletvekilleri seçilmiştir (YSK, 2025).

Türkiye’de genel seçimlerde aday olan veya seçilen vekillerin yanı sıra Cumhurbaşkanınca atanan kabine üyeleri incelendiğinde, kabinede sadece 1 kadın bakan olduğu görülmektedir. Bu bakımdan Türkiye, dünyada 190 ülke içinde 173. sırada yer almaktadır (UNWOMEN, 2024). Yerel seçimler incelendiğinde, 2019 yılı yerel seçimleri için kadın belediye başkanı sayısı 35, oranı ise %3,49 olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı yerel seçimleri için kadın belediye başkanı sayısı 61, oranı ise %6,09 olarak gerçekleşmiştir (Tosun, 2024, s. 163). Türkiye’deki tüm seçim ve siyasal temsiliyet göstergeleri incelendiğinde, kadınların dezavantajlı konumda oldukları görülmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, Türkiye’de kadınların siyasal temsiline ilişkin tarihsel arka planı hatırlatarak 2011-2023 arasındaki beş genel seçim verileri üzerinden kadınların aday gösterilme düzeyi ile seçilme düzeyi arasındaki ayrışmayı görünür kılmaktadır. Tartışma bölümünde aktarılan göstergeler, Türkiye’de kadınların siyasal hakları erken dönemde kazanmış olmasına rağmen temsil düzeylerinin uzun süre düşük seyrettiğini, güncel dönemde ise TBMM’deki kadın oranının AB ortalaması ve dünya ortalamasıyla kıyaslandığında geride kaldığını ortaya koymaktadır. Bu tarihsel ve karşılaştırmalı çerçeve, temsil açığının yalnızca hakların tanınması ile kapanmadığını, adaylık ve seçilme basamakları arasındaki geçişi belirleyen eşiklerin belirleyici olduğunu göstermektedir.

2011-2023 dönemi arasındaki 5 genel seçim için sunulan veriler, kadın aday oranının her seçimde kadınların seçilme oranından yüksek seyrettiğini, dolayısıyla temsil açığının önemli bir kısmının aday gösterilme basamağında değil adaylığın seçilmeye dönüşmesi aşamasında üretildiğini düşündürmektedir. Bu ayrışma, liste temelli seçimlerde adayların liste üzerindeki konumu ve partilerin rekabet gücünün yüksek ya da düşük olduğu çevrelerde adaylaştırma stratejileri gibi faktörlerle ilişkilendirilmektedir. Nitekim tartışma bölümünde paylaşılan bulgular, üst sıralarda kadınların daha düşük oranlarda yer aldığına işaret eden göstergelerin bulunduğunu, bu durumun kadın aday sayısı artsa dahi seçilen kadın oranının aynı hızda yükselmemesini açıklayabilecek bir mekanizma olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte bu mekanizmanın tüm boyutlarıyla sınanabilmesi için adayların sıra bilgisi ve seçilebilir sıra göstergelerini sistematik biçimde içeren daha ayrıntılı bir analize ihtiyaç olduğu da not edilmelidir.

Parti tüzüklerinde yer alan cinsiyet kotası düzenlemeleri açısından bakıldığında, tartışma bölümünde aktarılan örnekler formel kota beyanının tek başına kadınların seçilme düzeyini güvence altına almaya yetmeyebileceğini göstermektedir. Kota uygulamalarının temsil sonuçlarına daha güçlü biçimde yansması, yalnızca aday havuzunda oran hedefi koymakla değil aynı zamanda bu hedefin liste yerleştirme pratiklerine, özellikle seçilebilir sıralara, nasıl tercüme edildiğiyle yakından ilişkilidir. Bu bulgu, temsil tartışmasını kaç kadın aday gösterildi sorusundan kadın adaylar hangi sıralarda ve hangi rekabet düzeyindeki çevrelerde konumlandırıldı sorusuna taşımaktadır.

İller bazında yalnız erkek milletvekili seçilen il sayılarının dönemler arasında dalgalanmakla birlikte varlığını sürdürmesi, temsildeki eşitsizliğin coğrafi olarak da yoğunlaştığını göstermektedir. Benzer biçimde yürütme ve yerel yönetimler düzeyine ilişkin tartışma bulguları, kadınların dezavantajlı konumunun parlamentoya sınırlı olmayıp siyasal temsilin farklı katmanlarına yayılan yapısal bir nitelik taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu çok katmanlı tablo, politika tartışmalarında yalnızca genel seçimlere değil parti içi aday belirleme süreçlerinin şeffaflığına, yerel siyasete giriş kanallarına ve yürütme düzeyindeki atama pratiklerine birlikte bakılmasını gerekli kılmaktadır.

Bu çerçevede çalışma, 2011-2023 döneminde kadınların görünürlüğünde artış eğilimleri olmakla birlikte temsil açığının devam ettiğini, açığın azaltılmasının ise aday göstermenin yanı sıra seçilebilir sıralara yerleştirme ve bu yerleştirmeyi izlenebilir kılan kurumsal düzenlemelerle mümkün olabileceğini göstermektedir. İzleyen çalışmaların aday sıralaması, seçilebilir sıra ve çevresel rekabet göstergeleriyle analizi derinleştirilmesi, temsil açığının üretim mekanizmalarını daha doğrudan test etmeye ve politika önerilerini daha sağlam biçimde temellendirmeye imkân sağlayacaktır.

Öte yandan TBMM’de milletvekillerinin cinsiyet dağılımı, siyasal temsilin hâlen belirgin ölçüde erkek egemen bir karakter taşıdığını göstermektedir. Meclisin toplumsal çeşitliliği daha iyi yansıtmaması ve kamusal sorunların farklı deneyimler üzerinden tartışılabilmesi için yalnızca kadınlara yönelik fırsat eşitliği uygulamaları yeterli değildir.

Benzer biçimde, diğer dezavantajlı grupların da siyasi partiler aracılığıyla adaylaşma kanallarına erişebilmesi ve parlamentoda temsil edilebilmesi, kapsayıcı bir temsil yapısının güçlendirilmesi açısından gereklidir.

References

- 442 Sayılı Köy Kanununun 20 İnci ve 30 uncu Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun (1933, 28 Ekim). Resmî Gazete (Sayı: 2540). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2540.pdf>
- 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982, 9 Kasım). Resmî Gazete (Sayı: 17863). https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17863_1.pdf
- 2025/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi: Kadının Güçlenmesi (2025, 8 Mart). Resmî Gazete (Sayı: 32835). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/03/20250308-3.pdf>
- Aktaş, M., & Yetkiner, T. (2019). Türkiye’de kadınların yerel yönetimlerde temsiliyeti. VI. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul. 202-214. https://www.researchgate.net/profile/Hayrullah-Kahya/publication/348752318_6YILDIZ_SOSYAL_BILIMLER_KONGRESI_TAM_Metin_Kitabi/links/600ef29c299bf14088bd1227/6YILDIZ-SOSYAL-BILIMLER-KONGRESI-TAM-Metin-Kitabi.pdf
- Akyüz, Y. (2011). Osmanlı döneminden Cumhuriyete geçilirken eğitim-öğretim alanında yaşanan dönüşümler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 9-22. <https://izlik.org/JA67XF62UE>
- Alıcı, O. V., & Kandeğer, B. (2017). Belediyelerin yönetiminde kadın yöneticiler. *The Journal of Academic Social Science*, (56), 397-410. <https://doi.org/10.16992/ASOS.12861>
- Alp, H. (2023). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından siyasal hayatta kadın temsiliyeti ve 14 Mayıs 2023 milletvekili seçimleri üzerine bir değerlendirme. *Anlambilim MTÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(1), 203-211. <https://izlik.org/JA89YM88YU>
- Altuntaş, N. (2013). Feminizm, Ö. Çaha & B. Şahin (Ed.) içinde, *Dünyada ve Türkiye’de siyasal ideolojiler*. (ss. 341-391). Orion Kitabevi.
- Arslan, H. (2025). 1960-1980 döneminde Türkiye’de din-devlet ilişkileri ve siyasi partilerin din politikaları. *Turkish Studies - Comparative Religious Studies*, 20(3), 775-796. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.81871>
- ASHB (1985). Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW). <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/24441> (Erişim tarihi: 04.03. 2025)
- ASHB (2025). Tarihçe. <https://www.aile.gov.tr/bakanlik/hakkinda/tarihce/> (Erişim tarihi: 08.03.2025).
- Avşar, Z., & Emre Kaya, A. E. (2013). Cumhuriyet Türkiye’si’nin halkçılık uygulamaları: Soyadı Kanunu örneği. *Turkish Studies*, 8(5), 73-90.
- Aydın, M. A. (1998). Hukuk-ı Aile Kararnamesi: 1917 Tarihli Osmanlı Aile Kanunu. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, içinde, (ss. 314-318). Cilt 18. TDV Yayınları.
- Bagues, M., & Campa, P. (2021). Can gender quotas in candidate lists empower women? evidence from a regression discontinuity design. *Journal of Public Economics*, 194, 104315. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2020.104315>
- Baykan, A. (1999). Nezihe Muhittin’de feminizmin düşünsel kökenleri, B. Ötüş-Baskett & A. Baykan (Ed.) içinde, *Nezihe Muhittin ve Türk kadını (1931)* (ss.15-38). İletişim Yayınları.
- Bekleviş, M. (2021). Feminist vatandaşlık teorisinin, liberal ve cumhuriyetçi vatandaşlık ile kesiştiği ve ayrıştığı noktalar. Ş. Karabulut (Ed.) içinde, *Teori ve uygulamada kamu yönetimi ve siyaset alanında yaşanan bilimsel gelişmeler* (ss. 355-376). Gazi Kitabevi.

- Belli, A. (2015). Yerel yönetimlerde kadın temsili ve yerel demokrasi. *Yasama Dergisi* (31), 65-88. <https://izlik.org/JA86PB25KB>
- Bottomore, T. (1987). *Siyaset sosyolojisi*. (Çev. E. Mutlu). Teori Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bryson, V. (2003). *Feminist political theory: an introduction* (2. Baskı). Palgrave Macmillan.
- Cansun, Ş. (2016). Türkiye'deki "kadın ve siyaset" konulu lisansüstü çalışmalara dair bir inceleme. *Turkish Studies*, 11(13), 131. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9881>
- CHP (2024). Tüzük (20. Olağanüstü Kurultay 6-7-8 Eylül 2024). <https://chp.org.tr/yayin/chp-parti-tuzugu/Open> (Erişim tarihi: 1.12.2025).
- Çağır, M., & Türk, İ. C. (2017). 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve Türk eğitim tarihindeki yeri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4(11), 37-50. <https://izlik.org/JA92GE58EJ>
- Çakır, S. (2016). *Osmanlı kadın hareketi*. Metis Yayınları.
- Çakır, S. (2018). Osmanlı kadın hareketi: 20. yüzyılın başında kadınların hak mücadelesi, H. Şimga, F. Gökşen, B. E. Oder & D. Yüksek (Der.) içinde, *Türkiye'de toplumsal cinsiyet çalışmaları: eşitsizlikler, mücadeleler, kazanımlar* (ss. 93-106). Koç Üniversitesi Yayınları.
- Çerezci, S. (2018). Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın bakanı Prof. Dr. Peyman Türkan Akyol'un siyasi hayatı. *Belgi Dergisi*, 2(16), 820-844. <https://izlik.org/JA34XC28SR>
- Değirmenci, N. (2022). Türkiye'de kadının siyasal temsil sorunu üzerine bir inceleme. *Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 409-430. <https://izlik.org/JA63YE35RX>
- Demir, H. (2013). Fatma Aliye Hanım'ın çerçevesinden kadın haklarının sınırları. *Turkish Studies*, 8(9), 1059-1068.
- Demirhan, Y. (2020). Parti içi demokrasi sorunu ve Türkiye'de parti içi demokrasiyi etkileyen bazı unsurlar. *Route Education and Social Science Journal*, 56, 162-178. <https://doi.org/10.17121/ressjournal.2823>
- Demirkır, B. N., & Benli, A. (2022). Vardiyalı (postalar halinde) çalışanların toplumsal cinsiyet algıları: Sakarya ili örneği. *Sakarya Üniversitesi İktisat Dergisi*, 11(1), 46-65. <https://izlik.org/JA27DM39BX>
- Dovi, S. (2002). Preferable descriptive representatives: will just any woman, black, or latino do?. *American Political Science Review*, 96(4), 729-743. <https://doi.org/10.1017/S0003055402000412>
- Eryaman, A. (2025). Mebuslar kadın erkek eşitliği konusunda ne düşünüyorlardı? TBMM'ye yansıyan görüş ve değerlendirmeler (1921-1934). *Turkish Studies*, 20(2), 841-859. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.80278>
- Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkında 100 Sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun; İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkında 111 Sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (1966, 22 Aralık). Resmî Gazete (Sayı: 12484). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12484.pdf>

- EUROSTAT (2025). Seats Held by Women in National Parliaments and Governments. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_50/default/table?lang=en Erişim tarihi: 05.03.2025).
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde kadınların siyasal hayata katılım mücadelesi. *Yasama Dergisi*, (10), 5-59. <https://izlik.org/JA33SM67CW>
- Gökulu, G. & Furat, M. (2013). Türkiye’de kadınla ilgili kalkınma politikalarının ve projelerinin eleştirel değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1895-1913.
- Gülcü, E., & Tunç, S. (2012). Osmanlı basın hayatında Kadınlar Dünyası Dergisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 155-176. <https://izlik.org/JA63PE65YT>
- Gümüş, K. & Demir Sargut, B. D. (2024). Türkiye’deki seçim sisteminin siyasi parti ittifaklarına etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 322-342. <https://doi.org/10.18074/ekuibfd.1298754>
- Hasanoğlu, M. & Özsoy, B. (2024). Türkiye’de Cumhuriyet’in kazanımları ve siyasette kadın görünürlüğü. *Asya Studies-Academic Social Studies /Akademik Sosyal Araştırmalar*, 8(27), 127-138. <https://doi.org/10.31455/asya.1412551>
- Hinojosa, M. (2021). The descriptive representation of women in politics. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1978>
- ILO (2015). Temel ILO Sözleşmeleri. <https://www.ilo.org/tr/resource/temel-ilo-sozlesmeleri> (Erişim tarihi: 08.03.2025)
- İYİ Parti (2020). Parti Tüzüğü. <https://iyiparti.wetransfer.com/downloads/fd07012255528c0d351158ffc7707db220231201141418/90c3d1> (Erişim tarihi: 2.02.2026)
- Johnston, M. P. (2014). Secondary data analysis: a method of which the time has come. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries*, 3(3), 619-626. <https://www.qqml-journal.net/index.php/qqml/article/view/169>
- Kadınların Siyasi Haklarına Dair Sözleşmenin Tasdiki Hakkında Kanun (1959, 2 Haziran). Resmî Gazete (Sayı: 10220). <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10220.pdf>
- Kahraman, L., Kahraman, A. B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu, A. & Özcan, A. (2014) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi toplumsal cinsiyet algısı araştırması. *Turkish Studies*, 9(2), 811-831.
- Kandiyoti, D. (1989). Women and the Turkish state: Political actors or symbolic pawns?, N. Yuval-Davis & F. Anthias (Eds.) içinde, *Women-Nation-State* (ss. 126-149). The Macmillan Press.
- Kantola, J., & Lombardo, E. (2017). *Gender and political analysis*. Palgrave Macmillan.
- Kanun-i Esasi (1876). <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1876-k%C3%A2n%C3%BBn-i-es%C3%A2s%C3%AE/> (Erişim Tarihi: 15.02.2025)
- Kapani, M. (1993). *Kamu hürriyetleri*. Yetkin Yayınevi.
- Kasap, S. (2020). Beyaz Konferanslar, F. Saygılıgil & N. Berber (Ed.) içinde, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce Feminizm* (ss. 27-32). Cilt 10. İletişim Yayınları.
- Kaşıkırık, A. & Karaoğlu, N. (2021). *Yerel siyasette kadının adı neden yok?*, Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA.DER) Yayınları.

- Kenny, M. (2013). *Gender and political recruitment: Theorizing institutional change*. Palgrave Macmillan.
- Konan, B. (2016). Hukuk-ı Aile Kararnamesinde Kadının Hukuki Durumu ile İlgili Düzenlemeler. II. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri. 13-14 Mayıs 2016, C: I, İstanbul Üniversitesi, İstanbul. 323-352.
- KSGM (2018). Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylemi Planı (2018-2023). <https://www.aile.gov.tr/media/6315/kadının-gueçlenmesi-strajesi-belgesi-ve-eylem-planı-2018-2023.pdf> (Erişim tarihi: 08.03.2025).
- KSGM (2024). Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylemi Planı (2024-2028). <https://www.aile.gov.tr/media/158302/kadinin-guclenmesi-strateji-belgesi-ve-eylem-planı-2024-2028.pdf> (Erişim: 08.03.2025).
- Kutluata, Z. (2020). Balkan Savaşları'nın ve Birinci Dünya Savaşı'nın Osmanlı'da kadın hakları söylem(ler)ine yansımaları. Saygılıgil, F. & Berber, N. (Ed.) içinde, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Feminizm* (ss. 68-77). Cilt 10. İletişim Yayınları.
- Lombardo, E., & Meier, P. (2008). Framing gender equality in the european union political discourse. *Social Politics*, 15(1), 101-129. <https://doi.org/10.1093/sp/jxn001>
- Mackay, F., Kenny, M., & Chappell, L. (2010). New institutionalism through a gender lens: Towards a feminist institutionalism? *International Political Science Review*, 31(5), 573-588. <https://doi.org/10.1177/0192512110388788>
- Mansbridge, J. (1999). Should blacks represent blacks and women represent women? A contingent "Yes". *The Journal of Politics*, 61(3), 628-657. <https://doi.org/10.2307/2647821>
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (Mor Çatı). Biz kimiz? <https://morcati.org.tr/neler-yapiyoruz/biz-kimiz/> (Erişim tarihi: 08.03.2025).
- NVİ (2025). Osmanlı Dönemi. <https://www.nvi.gov.tr/osmanli-donemi> (Erişim tarihi: 25.02.2025).
- Oğuzhan, M. (2023). Erken Cumhuriyet döneminde kadınların siyasal katılımı: Türk Kadın Birliği. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(2-1), 406-424. <https://izlik.org/JA75KT89FM>
- Özkan, D. (2014). Modern sosyal hayatta kadının toplumsal cinsiyetinin ve rollerinin dönüşümü: Geleneğe karşı modernite. *Turkish Studies*, 9(2), 1239-1252.
- Özkılıççı, G., & Uzun, İ. M. (2022). Siyasal katılım kadınların siyasi temsilinin toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirilmesi. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 8(1), 77-93. <https://izlik.org/JA29HC98KG>
- Özsoy, B. (2015). *Kadınların yerel hizmetlerden memnuniyet düzeyi ve kadın dostu kentten beklentileri: Gaziantep örneği* (Yayın No. 407211) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Öztürk, Z. (2020). Hanımlara Mahsus Gazete. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* Cilt Ek-1 (ss. 533-534). TDV Yayınları.
- Profeta, P., & Woodhouse, E. F. (2022). Electoral rules, women's representation and the qualification of politicians. *Comparative Political Studies*, 55(9), 1471-1500. <https://doi.org/10.1177/00104140211047414>
- Pürmüşlü, N. (2020). *Osmanlıdan 1950'ye Türk kadın haklarının ve statüsünün gelişim süreci* (Yayın No. 656639) [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.

- Ruf, F. (2021). Does non-quota strategy matter? A comparative study on candidate selection and women's representation at the local level in Germany. *Politics & Gender*, 17(1), 74-103. <https://doi.org/10.1017/S1743923X18001083>
- Sallan Gül, S. & Altındal, Y. (2015). Türkiye siyasetinin eril anatomisi: 2015 seçimlerini kota uygulamaları üzerinden yeniden düşünmek. *Toplum ve Demokrasi*, 9(19-20), 51-71. <https://izlik.org/JA93PG92UX>
- Sancar, S. (2018). *Siyasal kararlara katılımda cinsiyet eşitliği: Haritalama ve izleme çalışması*. CEİD Yayınları.
- Schwenk, J. (2022). Candidate selection and female representation in the context of high corruption: The case of Italy's 2014 mayor elections. *Electoral Studies*, 79, 102500. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2022.102500>
- Squires, J. (1999). *Gender in political theory*. Polity Press.
- Sumbas, A. (2023). 2018 ve 2023 milletvekili genel seçimlerinin toplumsal cinsiyet analizi yönetici özeti. UNWOMEN. <https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2024-07/2018ve2023milletvekiligenelseccimlerinintoplumsalcinsiyetanalizikapsamliozeti.pdf> (Erişim tarihi: 08 Mart 2025).
- Şahin, M., Özalp, S., & Boduroğlu, G. (2024). Kadınların siyasal temsilde yaşadıkları sorunlar ve engeller üzerine nitel bir araştırma. *Politik Ekonomik Kuram*, 8(2), 402-424. <https://doi.org/10.30586/pek.1471262>
- Şahin, Z. (2021). Yerel siyasette “kadın temsili sorunsalının” 31 Mart 2019 mahalli idareler seçimi sonuçları özelinde analizi: Trabzon ili örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 4(1), 232-250. <https://doi.org/10.33712/mana.826660>
- Şahin, Z. (2022). Türkiye’de seçimlerin cinsiyeti: Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze milletvekili genel seçimleri ve kadın temsili (1935-2018). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (29), 73-96. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.978160>
- Tekeli, Ş. (1981). Women in Turkish politics, Abadan-Unat, N. (Ed.) içinde, *Women in Turkish Society* (ss. 293-310). E. J. Brill.
- Tekeli, Ş. (1988). *Kadınlar için*. Alan Yayıncılık.
- Tekin, N. (2021). Çalışan kadınlarla ev kadınları arasında siyasal ilgi ve davranış farklılıkları: Isparta örnek olayı. *Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*, 5(1), 175-193. <http://dx.doi.org/10.29228/ijbemp.49609>
- Tokuroğlu, B. (2004). *Özgürleşemeyen kadın*. Odak Yayınevi.
- Toprak, Z. (1988). Halk Partisinden önce kurulan parti Kadınlar Halk Fırkası. *Tarih ve Toplum* (51), 158-159.
- Tosun, A. (2024). Yerel seçimlerde kadın temsilci sorunsalı: 2019 ve 2024 yerel seçimlerinin karşılaştırılması. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 149-169. <https://doi.org/10.56400/tarsusiibfdergisi.1556568>
- Tunalı, A. C. (1996). *Türkiye’de feminizm hareketi* (Yayın No. 51315) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden erişildi.
- Turgut, S. T. (2022). Türkiye’de kadınların siyasal katılımı ve sosyal sermaye ilişkisi. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 10, 134-145. <https://izlik.org/JA82KK46DP>

- TÜİK (2018). Seçim yılı ve cinsiyete göre milletvekili sayısı ve Meclis'teki temsil oranı, 1935- 2018. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=adalet-ve-secim-110&dil=1> (Erişim tarihi: 02.03.2025).
- TÜSİAD-KAGİDER. (2008). *Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Sorunlar, öncelikler ve çözüm önerileri*. TÜSİAD-KAGİDER Yayınları.
- UNWOMEN (2023). Siyasette kadınlar: 2023. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-07/women-in-politics-2023-tr.pdf> (Erişim tarihi: 05.03.2025).
- UNWOMEN (2024). Women political leaders. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2024-06/Poster-Women-political-leaders-2024-en.pdf> (Erişim tarihi: 22.02.2025).
- Ünal, S. (2014). Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını kazanması ve basın. *Turkish Studies*, 9(7), 525-559.
- Vartanian, T. P. (2011). *Secondary data analysis*. Oxford University Press.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Young I., M. (2002). *Inclusion and democracy*. Oxford University Press.
- YSK (2022). Seçim İstatistikleri (2009-2019). https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2009_2019_İSTATİSTİK_KİTABI.pdf (Erişim tarihi: 15.02.2025).
- YSK (2023a). Cumhurbaşkanı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimi. <https://www.ysk.gov.tr/tr/14-mayis-2023-secimleri/82491> (Erişim tarihi: 05.03.2025).
- YSK (2023b). 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanı ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimleri Seçim İstatistikleri Bülteni. <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/14%20Mayıs%202023%20Cumhurbaşkanı%20ve%2025.%20Dönem%20MV%20Genel%20Seçimleri%20İstatistikleri.pdf> (Erişim tarihi: 15.02.2025).
- YSK (2025). Seçilen Milletvekillerinin Cinsiyet Dağılımı. <https://acikveri.ysk.gov.tr/aday-istatistik/secilen-parti-cinsiyet> (Erişim tarihi: 05 Mart 2025).
- Yüksel, M. (2023). Türkiye’de kadınların parlamentoda temsilinde siyasal partilerin rolü. *Şarkiyat*, 14(3), 1302-1324. <https://doi.org/10.26791/sarkiat.1176145>
- Zihnioğlu, Y. (2019). *Kadınsız inkılap: Nezihe Muhiddin, Kadınlar Halk Fırkası, Kadınlar Birliği*. Metis Yayınları.

ETHICAL DECLARATIONS**Research and Publication Ethics**

The author(s) declare that this manuscript is an original work prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The manuscript has not been previously published and is not currently under consideration for publication elsewhere. All sources used in the preparation of this study have been properly cited and referenced. The author(s) confirm that the work contains no plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data. The research findings are presented honestly and transparently in accordance with the principles of academic integrity.

Author Contributions

All authors have significantly contributed to the conception, design, analysis, and preparation of the manuscript. All authors have read and approved the final version of the manuscript and agree to its submission and publication.

Conflict of Interest

The author(s) declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this article, the AI tool ChatGPT version 5.6 Sol was used only to a limited extent for language editing, translation support, and expression improvement. Translations and language edits made by the AI tools were carefully reviewed by the author(s). The AI tools were not used in the creation of the scientific content, research design, analyses, or academic results of the study. All academic responsibility for the content of this article rests with the author(s).

Copyright and Permissions

The author(s) confirm that all necessary permissions for copy righted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

All authors confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Yazar(lar), bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan eder. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır.

Yazar(lar), çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan eder.

Yazar Katkısı

Tüm yazarlar çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin hazırlanmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuyup onaylamış ve yayımlanmasını kabul etmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar), bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından ChatGPT'nin 5.6 Sol sürümü yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri yazar(lar) tarafından dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk yazar(lar)a aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Yazar(lar), telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan eder.

Yazar Onayı

Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuduklarını, onayladıklarını ve yayımlanmasını kabul ettiklerini beyan eder.

Authors' Contribution Statement / Yazarların Katkı Oranı Beyanı

The researchers' contribution statement is as follows / Araştırmacıların katkı oranı beyanı şu şekildedir:

First author / 1. Yazar %50,

Second author / 2. Yazar %50.